

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

สัมฤทธิผลทางการเรียน

สัมฤทธิผลนั้น กูด (Good 1959) กล่าวว่า คือ ความสำเร็จ - (Accomplishment) หรือประสิทธิภาพด้านการกระทำในทักษะที่กำหนดให้ หรือ ด้านความรู้ ส่วนสัมฤทธิผลทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ - (Knowledge attained) หรือพัฒนาทักษะทางการเรียน ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบให้ หรือทั้งสองอย่าง

นอกจากนี้ ไอนเซนค์ (Eysenck 1972 : 16) ให้ความหมายของคำว่า สัมฤทธิผล หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่งซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ดังนั้น สัมฤทธิผลทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนที่อาศัยความสามารถเฉพาะตัวของบุคคล โดยตัวที่บ่งชี้ถึงสัมฤทธิผลทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่น การสังเกต หรือ ตรวจการบ้าน หรือ อาจได้ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและระยะเวลาที่นานพอสมควร หรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดด้วยแบบวัดสัมฤทธิผลทางการเรียนทั่วไป

ชวาล แพร์ติกุล (2516:15-17) ได้ให้ความหมายของคำว่า - " สัมฤทธิผลทางการเรียน " ว่าเป็นความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะ และ สมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของสมอง นั่นคือ สัมฤทธิผลทางการเรียนควรจะประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อยสามสิ่งคือ ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ

สัมฤทธิผลทางการเรียน เป็นสิ่งที่ครูและนักเรียน มีความต้องการ

ตรงกัน ครูย่อมต้องการให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง นักเรียนเองก็ต้องการจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงเช่นกัน ฉะนั้น การศึกษาถึงองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

นักจิตวิทยา นักการศึกษาและนักวิจัยหลายท่านสนใจที่จะพยากรณ์สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย การพยากรณ์สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนแต่เดิมเป็นไปในรูปทฤษฎี (Khan 1969: 216-221) กล่าวคือ เห็นว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเป็นองค์ประกอบของความรู้ความเข้าใจ เช่น ความถนัดทางภาษาและคำนวณ ความสามารถทางสมองทั่ว ๆ ไป และอื่น ๆ แต่ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า การที่บุคคลมีระดับสติปัญญาเท่ากัน มิได้หมายความว่า จะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเท่ากันด้วย เพราะสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง ลินและแมคเคชี (Lin and Mckeachie 1970: 306-310) ได้ศึกษาและเสนอแนะว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนขึ้นอยู่กับทักษะของครู คือ ความชำนาญในการสอนของครู ความสามารถของนักเรียน นิสัยในการเรียน และตัวแปรอื่น ๆ ทางสังคมและบุคลิกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บราวน์และโฮลท์ซแมน (Brown and Holtzman 1967: 5) แมคคอกซ์ (Maddox 1963: 2) และเพรสคอตต์ (Prescott 1961) ที่พบว่าความสนใจ วิธีเรียน นิสัยและทัศนคติทางการเรียน มีอิทธิพลอย่างมากต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ โคลและเฟอร์กูสัน (Cole and Ferguson 1946: 1) ได้ทำการศึกษา และวิเคราะห์นิสัยในการเรียนของนิสิตในมหาวิทยาลัยเป็นเวลาหลายปี โดยใช้วิธีสังเกต ผลปรากฏว่า นิสิตที่ประสบความสำเร็จทางการเรียน จะมีนิสัยในการเรียนแตกต่างจากนิสิตที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน แม้ว่าจะมีสติปัญญาเท่ากัน จากการศึกษานี้ของอเล็กซานเดอร์ และซิมมอนส์ (Alexander and Simmons 1975: 3-4) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบลักษณะส่วนบุคคลและภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม องค์ประกอบเกี่ยวกับโรงเรียน องค์ประกอบของกลุ่มเพื่อน องค์ประกอบของอิทธิพลภายนอกอื่น ๆ องค์ประกอบที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และยังมี

ความคลาดเคลื่อนอื่นๆอีกที่ไม่สามารถอธิบายได้ จากผลการวิจัยที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิผลทางการเรียน มีทั้งองค์ประกอบ ด้านปัญญา และองค์ประกอบที่นอกเหนือจากปัญญา

เนื่องจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิผลทางการเรียนมีตัวแปรเป็นจำนวนมาก ผลการวิจัยที่เคยกระทำกันมายังไม่สามารถให้ผลสรุปที่แน่นอนได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัญญา โดยจะเลือกศึกษาเฉพาะตัวแปรที่สามารถส่งเสริมและแก้ไขปรับปรุงให้เกิดขึ้นได้ในตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิผลทางการเรียนดีขึ้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาด้านนิสัยในการเรียน ทักษะคิดต่อการเรียน ความรับผิดชอบ การคบเพื่อน และการใช้เวลาในแต่ละวันของนักเรียน

ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดของตัวแปรต่างๆ โดยแยกเป็นตอนๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้นๆ ทั้งต่างประเทศและในประเทศ ความลำดับ ดังนี้

1. นิสัยในการเรียน
2. ทักษะคิดต่อการเรียน
3. ความรับผิดชอบ
4. ลักษณะของเพื่อนที่คบ
5. การใช้เวลาในแต่ละวัน

นิสัยในการเรียน (Study Habit)

ความหมายของนิสัยในการเรียน

ไอเซนค อาโนลด์ และมิลลี (Eysenck ; Arnold and Meili 1972: 92-93) กล่าวว่า "นิสัย หมายถึง แนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ของแต่ละบุคคลจนกลายเป็นนิสัย หรือ เป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดจากการฝึกฝนเป็นประจำ"

ทัสซิง (Tussing 1949: 29) กล่าวว่า "นิสัย เป็นแบบแผน พฤติกรรมที่ไ้จากการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ ซึ่งทำให้บุคคล สามารถจัดการกับสภาพสิ่งแวดล้อมเฉพาะอย่างได้โดยง่าย และยังให้ความเห็น ด้วยว่า นิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้"

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า นิสัยในการเรียน หมายถึง แบบแผนการปฏิบัติในการเรียนที่แต่ละบุคคลประพฤติปฏิบัติจนกลายเป็นนิสัย โดยที่การปฏิบัตินั้นส่วนหนึ่ง มาจากทักษะในการเรียนและเทคนิคในการเรียน

นิสัยในการเรียนมีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า เทคนิคในการเรียน และทักษะในการเรียนมาก ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความสับสนได้ เพื่อความชัดเจน จึงจะขอกล่าวความหมายของคำทั้งสองดังนี้

เทคนิคในการเรียน หมายถึง กระบวนการ วิธีการต่างๆที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผลการเรียน ได้แก่ วิธีการศึกษาค้นคว้า กระบวนการแก้ปัญหา (English and English 1958: 505)

ทักษะในการเรียน หมายถึง การนำเอาความสามารถพิเศษ หรือ วิธีการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผลการเรียน ซึ่งได้แก่ วิธีการอ่าน การจด และการทำบันทึกย่อ การสรุป และการศึกษาค้นคว้าถึงวัตถุดิบต่างๆในการเรียน (Locating Meterial)

▲ เรนน์ (Wren 1968: 1-4) กล่าวว่า "ทักษะในการเรียนและเทคนิคในการเรียนเป็นลักษณะของพฤติกรรมแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนิสัยในการเรียน ซึ่งกล่าวได้ว่า นิสัยในการเรียนรวมทั้ง เทคนิคในการเรียน และทักษะในการเรียนด้วย" ▲

แมดดอกซ์ (Maddox 1963: 2) กล่าวว่า "นิสัยขึ้นอยู่กับโอกาสที่บุคคลจะประสบความสำเร็จ หรือบังเกิดความพึงพอใจ กล่าวคือ พฤติกรรมใดที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจพฤติกรรมนั้นๆ จะถูกกระทำอีก จนกระทั่งกลายเป็นนิสัยติดตัวบุคคลนั้นไป"

▲ จึงกล่าวได้ว่า บุคคลใดมีทักษะหรือเทคนิคทางการเรียนอย่างไรก็ย่อมส่งผลไปถึงนิสัยในการเรียนอย่างนั้น ▲

นิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่เราจะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ การเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนให้ดีขึ้นเป็นพื้นฐานของการปรับปรุงนิสัยในการเรียน (Tussing 1949: 31)

กิทเชิน เฟร็ดเดอริก และแมคเอลวี (Kitchen and Frederick and McElwee 1947: 11) ได้มีการศึกษาและวิจัย พบว่า การจัดสถานที่เรียนให้เป็นสัดส่วนและสงบเงียบทำให้มีสมาธิในการเรียน และทำให้เรียนได้ผลดียิ่งขึ้น

แมดดอกซ์ (Maddox 1963: 47) เห็นว่าวิธีที่จะช่วยปรับปรุงทักษะหรือนิสัยในการเรียนคือ

1. ต้องมีสุขภาพจิตที่ดี โดยปรับปรุงแก้ไขสุขภาพทุกๆ ไป
2. ปรับปรุงแนวทางและวิธีการทำงานโดยมีการวางแผนแบ่งเวลาเรียนและทำงานให้มีประสิทธิภาพ
3. ลดความกังวลและความตื่นเต้นประหม่า โดยแก้ปัญหาความขัดแย้งในใจของตนเอง

★
 ได้มีการศึกษาเป็นอันว่า ครูสามารถสอนและฝึกให้นักเรียนมีนิสัยในการ
 เรียนที่ดีและการมีนิสัยในการเรียนดีทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดีขึ้นด้วย
 อาสลาม และบราวน์ (Haslam and Brown 1968: 4) ได้ศึกษาพบว่า
 การแนะนำ "วิธีเรียนที่มีประสิทธิภาพ" ช่วยทำให้นักเรียนมีนิสัยในการเรียนดี
 ขึ้นกว่าเดิม และทำให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

สมิท (Smith 1970: 2-35) ศึกษาพบว่า นักเรียนสามารถ
 ประหยัดเวลาได้ 1 ใน 3 ถึง 1 ใน 4 ของเวลาที่เคยใช้ ถ้ารู้จักสร้างนิสัยในการ
 เรียนที่ดี และจัดระบบวิธีการเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. กำหนดตารางเวลาในการเรียน โดยแน่ใจว่าได้ให้เวลาแต่ละ
 วิชาอย่างพอเพียงและบังคับให้ตนเองปฏิบัติตามตารางนั้น
2. จัดสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับตนเองในเวลาทำงาน
3. ตั้งสมาธิให้แน่วแน่ ปราศจากสิ่งรบกวน จนกว่างานจะเสร็จ
4. ทำงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวันให้เสร็จ

นอกจากนั้น ยังได้เสนอแนะวิธีสร้างนิสัยในการเรียนที่ดี โดยให้
 ปรับปรุงด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การอ่าน องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ
 คือ ความเร็ว และความเข้าใจในเนื้อหา การอ่านที่รวดเร็วทำให้นักกล
 สามารถอ่านเนื้อเรื่องได้มากกว่า หรือทบทวนเรื่องราวเดิมซ้ำๆ กันได้หลายครั้ง
 ในช่วงเวลาที่จำกัด ส่วนความเข้าใจในเนื้อหานั้นจะต้องพยายามจำจุดมุ่งหมาย
 ของเรื่องที่อ่าน และจับใจความสำคัญของเรื่องนั้นให้ได้
2. การขีดเส้นใต้ เพื่อเน้นจุดสำคัญที่อาจเป็นปัญหา ข้อเท็จจริง
 ความคิดเห็นของผู้เขียนเพื่อจำไว้ หรือทำให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน หรือแสดง
 จุดอ่อนที่เรายังไม่เข้าใจ

3. การจดโน้ต การจดโน้ตส่วนสำคัญที่ได้อ่านหรือรับฟัง จะช่วยให้จำได้

4. การทบทวน หลังจากที่ได้เรียนมาแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทบทวนเรื่องที่ได้เรียนมาโดยใช้ช่วงเวลาหนึ่งๆ เพื่อจะคงความรอบรู้ในเรื่องนั้นๆไว้

5. การเขียน การเขียนรายงาน หรือทำการบ้านที่ทำไม่ได้ดี อาจเนื่องจากไม่รู้เรื่องนั้นจริงๆซึ่งปรับปรุงได้โดยการให้การศึกษาคำให้เข้าใจ

6. การใช้ห้องสมุด

7. การใช้เครื่องมือช่วยในการเรียน เช่น แผนที่ ตาราง จะทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ทัศนคติต่อการเรียน (Study Attitudes)

ความหมายของทัศนคติ

ไคมีนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของทัศนคติ เป็นต้นว่า

เทอร์สตัน (Thurstone 1967: 479) กล่าวว่า "ทัศนคติเป็นระดับความมากน้อยของความรู้สึกในค่านิยมและลบที่มีต่อบุคคล วัตถุ หรือสภาพการณ์ต่างๆ ความรู้สึกเหล่านี้ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย"

อลพอร์ต (Allport 1935: 810) กล่าวว่า "ทัศนคติหมายถึง สภาวะของความพร้อมกันจิตซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นแรงที่กำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ หรือ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง"

แกทซ์ (Katz 1960: 343) กล่าวว่า "ทัศนคติหมายถึง ความรู้สึกในการที่จะชอบหรือไม่ชอบ"

โรเคช (Rokeach 1970: 112) กล่าวว่า "ทัศนคติ เป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้ จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ "

อนาสตาซี (Anastasi 1976: 453) กล่าวว่า " ทัศนคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ "

จากลักษณะร่วมของทัศนคติดังกล่าว พอจะสรุปความหมายของทัศนคติได้ว่า " ทัศนคติ หมายถึง สภาพความพร้อมทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลในอันที่จะสนองตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสภาพการณ์บางอย่างโดยการแสดงท่าทีความรู้สึกในรูปของพฤติกรรม อันอาจเป็นไปในทางบวกหรือลบก็ได้ "

ดังนั้น ทัศนคติต่อการเรียน หมายถึง สภาพทางอารมณ์และท่าที หรือความรู้สึกที่แสดงออกซึ่งพฤติกรรมการตอบสนองต่อครู วิธีสอนของครู โรงเรียน รวมทั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ทัศนคติต่อการเรียน อาจแสดงออก 2 ประเภท คือ

1. ทัศนคติในทางที่ดีหรือทางบวก (Positive Attitude)

นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะพึงพอใจในการเรียน สนใจการเรียน มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความรู้สึกที่ครูเป็นผู้ที่น่าเคารพยกย่อง สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ได้เป็นอย่างดี และยอมรับว่า การเรียนจะช่วยให้ตนสามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

2. ทัศนคติในทางที่ไม่ดีหรือทางลบ (Negative Attitude)

นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบการเรียน ไม่ชอบครู ก่อให้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย ขาดเรียนบ่อยๆ มีความเชื่อว่าการเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาในชีวิตของเขาได้

ทัศนคติต่อการเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบผลสำเร็จ

หรือล้มเหลวในการเรียนได้ ดังเช่นที่ เจนกินส์ (Jenkins 1970: 1512-A) ได้ทำการศึกษาศิลปะลักษณะด้านการรับรู้ของนักเรียนที่สอบตกในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทำการสัมภาษณ์ แล้วนำลักษณะ 20 ประการของนักเรียนมาทำการวิเคราะห์ ตัวประกอบพบว่า องค์ประกอบอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอบตก คือ ทักษะที่ไม่ดีต่อโรงเรียน

เหตุผลประการสำคัญในการที่นักเรียนจะมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อ การเรียน นั้น ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จากการศึกษาของ นลินี วันชัย (2509: 80) พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อครูมีการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียน ต้องคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนกับนักเรียน ซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์มาก นอกจากนั้นครูจะต้องไม่มีความรู้สึกว่าคุณอยู่เหนือนักเรียน ต้องไม่ถูกและไม่มีท่าทีขำเขินกับนักเรียน เมื่อครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูก็สามารถปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้กับนักเรียนได้ ดังเช่นที่ ประสาร มาลากุล ณ. อยุธยา (2506: 66-70) ให้ความคิดเห็นว่า เมื่อใดก็ตามที่นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าครูยอมรับในตัวเขา และเชื่อว่าเขามีความสามารถ เมื่อนั้นนักเรียนย่อมพร้อมมากขึ้นที่จะให้ความร่วมมือกับครู ยอมรับความช่วยเหลือ หรือคำตักเตือนแนะนำกับเรื่องการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นำทรัพย์ จันทรหอม (2505: 2) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ถ้านักเรียนรู้สึกพอใจในการกระทำ หรือพฤติกรรมของครูที่แสดงต่อตนเอง หรือ เพื่อนฝูง การกระทำของครูนั้นจะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน ส่งเสริมความสนใจต่อการเรียน ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติที่ดีได้

กล่าวโดยสรุป ทัศนคติต่อการเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนทั้งนี้เพราะทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ก่อให้เกิดความตั้งใจอยาก رؤอยากเห็นในวิชาที่ครูสอน เอาใจใส่ในการเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังทำให้นักเรียนเกิดความพอใจ รู้สึกว่าการเรียนเป็นของสนุก น่าถนัดว่า ลงมือกระทำ และเมื่อนักเรียนเกิดความพอใจในสิ่งที่เรียนก็ย่อมจะขวนขวายพยายามค้นคว้าหาความรู้ เตรียมพร้อมที่จะแก้ไขอุปสรรคต่างๆให้ผ่านไปด้วยดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนวางไว้

ในตอนต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนที่นิยมใช้กันกว้างขวางในต่างประเทศ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน

แบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน

เป็นความจริงที่ว่า - นักเรียนบางคนที่มีความถนัดในการเรียนสูง แต่ประสบความสำเร็จทางการเรียนต่ำ ในขณะที่บางคนมีความถนัดทางการเรียนปานกลาง กลับได้ผลทางการเรียนสูง ปรากฏการณ์นี้เป็นที่สนใจแก่บรรดานักจิตวิทยาหรือนักการศึกษาหลายท่าน ดังนั้นจึงได้มีการสร้างแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนขึ้นมา ด้วยความเชื่อที่ว่า นิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

บราวน์และโฮลต์ซมัน (Brown and Holtzman 1965: 1) ได้สร้างแบบสำรวจนี้ในปี ค.ศ. 1953 และได้พัฒนาจนแบบสำรวจนี้มีความเหมาะสมที่จะใช้วัดนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนได้อย่างแท้จริง โดยเรียกว่าแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน (The Survey of Study Habits and Attitudes) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานักเรียนที่มีนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนแตกต่างจากนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง ช่วยให้เข้าใจนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน และช่วยปรับปรุงนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนแก่นักเรียน ดังนั้นแบบสำรวจนี้จึงมีประโยชน์ตรงที่สามารถนำไปใช้เพื่อการแนะแนวเป็นอุปกรณ์การสอนของครู หรือเป็นเครื่องมือในการวิจัยต่างๆได้เป็นอย่างดี

แบบสำรวจนี้มีอยู่ 2 ฟอร์ม คือ

1. ฟอร์มที่ใช้กับระดับวิทยาลัย (C-College Form)
2. ฟอร์มที่ใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (H-High School Form)

โดยที่แบบสำรวจนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 คำนิสัยในการเรียน (Study Habits) แยกเป็นด้านย่อย
- 2 ด้าน คือ

1.1 การหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา (Delay Avoidance) หมายถึง การทำงานหรือทำการบ้านให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ

1.2 วิธีการทำงาน (Work method) หมายถึง วิธีการเรียนและเทคนิคการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ

ตอนที่ 2 ด้านทัศนคติต่อการเรียน (Study Attitudes) แยกเป็นด้านย่อย 2 ด้าน คือ

2.1 การยอมรับในตัวครู (Teacher Approval) หมายถึงการมีความคิดเห็นหรือมีความรู้สึกในทางที่ดีต่อครู ประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ

2.2 การยอมรับคุณค่าทางการศึกษา (Educational Acceptance) หมายถึงการยอมรับความมุ่งหมายทางการศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ

ความตรงของแบบสำรวจ เมื่อทำการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสำรวจทั้งฉบับ กับคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (เกรด 7-12) มีค่าเท่ากับ .31 ถึง .85 แต่เมื่อแยกเป็นด้านเท่ากับ .41, .47, .35, และ .48 ส่วนความเที่ยงแบบสอบซ้ำมีค่าเท่ากับ .95, .93, .93, .94 ตามลำดับและแบบสำรวจทั้งฉบับมีค่าความเที่ยง .95

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ด้านนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน

การศึกษาเรื่องนิสัยในการเรียน และทัศนคติต่อการเรียน เริ่มในสหรัฐอเมริกาอย่างจริงจังใน ค.ศ. 1953 โดย บราวน์ และ โฮลท์แมน (Brown and Holtzman 1956: 214 - 217) เป็นผู้ริเริ่มโดยตั้งสมมติฐานว่าองค์ประกอบเกี่ยวกับนิสัยในการเรียน และทัศนคติต่อการเรียนน่าจะมีผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนมากกว่าตัวแปรด้านบุคลิกภาพและจิตใจ อื่นๆ ทั้งสองจึงได้สร้างแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนขึ้น (The Survey of Study Habits and Attitudes - SSHA) และนำไปสอบถามนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้น 12 ของโรงเรียนมัธยมออสติน จำนวน 455 คน เป็นชาย 227 คน

และหญิง 228 คน แล้วนำเอาคะแนนนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน ไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนซึ่งได้จากคะแนน สอบปลายปี ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสำรวจนิสัยและ ทัศนคติในการเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชายและหญิงเท่ากับ .48 และ .51 ตามลำดับ

ต่อมาทั้งสองได้ศึกษานิสัยและทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียนขณะเรียน อยู่ในระดับมัธยมศึกษา กับเมื่อได้เข้าไปเรียนในมหาวิทยาลัยว่าแตกต่างกันหรือไม่ (Brown and Holtzman 1956 : 218) โดยผู้วิจัย ได้ใช้แบบสำรวจ นิสัยและทัศนคติในการเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งก่อนกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 1 ที่จบชั้นมัธยมศึกษามาจากโรงเรียนออสติน ผลการศึกษาปรากฏว่า ค่าสัมประ - สหสัมพันธ์ของคะแนนจากแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียน - ชายและหญิง เมื่อเรียนอยู่ในระดับมัศึกษากับเมื่อเรียนในมหาวิทยาลัย เท่ากับ .85 หรือ .80 ตามลำดับ

ค.ศ. 1955 บราวน์ และ โฮลทซ์แมน (Brown and Holtzman 1955:75 - 84) ได้ศึกษาว่าแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนจะใช้ทำนาย สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตได้หรือไม่ ผลปรากฏว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง คะแนนนิสัยในการเรียน กับ คะแนนสอบ 1 ภาคเรียนของนิสิตชาย และหญิง เท่ากับ .50 กับ .52 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า นิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อ การเรียนเป็นสิ่งที่เราวัดได้ และมีบทบาทสำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน นอกจากนี้ ยังสามารถพยากรณ์สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนได้โดยใช้แบบสำรวจนิสัยใน การเรียนและทัศนคติต่อการเรียน

△ ปี ค.ศ. 1957 เอนส์เวิร์ธ (Ainsworth 1957:1702) ได้ ศึกษาองค์ประกอบบางอย่างว่ามีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตชาวอาหรับ มากน้อยเพียงใด ผลปรากฏว่าคะแนนจากแบบทดสอบสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่างที่มี สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่คะแนน

จากแบบทดสอบวินิจฉัยการอ่านมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และระยะเวลาที่ศึกษาในอเมริกา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีความสัมพันธ์สูงที่สุด กับนิสัยและทัศนคติในการเรียน

ในปีต่อมา อาห์แมนและคณะ (Ahman and Others 1958: 853-857) ได้ศึกษาการพยากรณ์ความสำเร็จทางวิชาการในมหาวิทยาลัย ด้วยแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติ (Study Habits and Attitude Inventory) กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชายชั้นปีที่ 1 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยคอร์เนล - จำนวน 220 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงหรือต่ำกว่าระดับความสามารถด้วยวิธี Usual Regression Technique ผลการศึกษาปรากฏว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์สูงและต่ำกว่าระดับความสามารถมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนไม่แตกต่างกัน

ค.ศ. 1960 โปแฟมและมัวร์ (Popham and Moore 1960: 552 - 554) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ทัศนคติต่อการเรียนและการปรับตัวทางด้านการเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางด้านการเรียนโดยศึกษากับนิสิตปริญญาตรี จำนวน 287 คน ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนและแบบทดสอบการปรับตัวทางด้านการเรียน นำเอาคะแนนสอบของสภาการสอบทางการศึกษาและจิตวิทยาแห่งอเมริกา (The American Council on Education Psychological Examination - ACE) และคะแนนเฉลี่ยในภาคการศึกษาที่ผ่านมา นำมาคิดคำนวณโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์และค่าสหพันธ์พหุคูณ ผลปรากฏว่า นิสัยในการเรียน ทัศนคติต่อการเรียน และการปรับตัวทางด้านการเรียน มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน แบบสำรวจ - นิสัยและทัศนคติในการเรียน และแบบทดสอบการปรับตัวทางด้านการเรียนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากกว่าความถนัดทางการเรียน และเป็นการยืนยันว่าแบบสำรวจและแบบทดสอบดังกล่าวสามารถวัดคุณลักษณะบางอย่างที่สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนซึ่งแบบทดสอบความถนัดทางการเรียนกลุ่มไม่ถึง

▲ มอริส (Morris 1961) ได้ศึกษานิสัยและทัศนคติในการเรียนของ

นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นที่ 7, 8, และ 9 จำนวน 144 คน 130 คน และ 97 คน ตามลำดับ ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนและให้ครูประจำชั้นประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และ - วิทยาศาสตร์ โดยให้คะแนนเป็น A, B, C, D, หรือ E เปลี่ยนคะแนนจากแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนเป็นตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์และหาเกสส์ปกติ นำไปเปรียบเทียบกับคะแนนวิชาต่าง ๆ ที่ครูประเมิน ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 87 ของนักเรียนชั้น ป. 7 ที่ได้คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน A หรือ B อยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ขึ้นไปในขณะที่นักเรียนที่ได้คะแนน D หรือ E มีเพียงร้อยละ 31 เท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาชั้น 8 และ 9 เป็นไปทำนองเดียวกัน แสดงว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงได้คะแนนนิสัยและทัศนคติในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ

โคเวลล์ และ เอ็นทวิสเทิล (Cowell and Entwistle 1971: 85-89) ได้ศึกษาว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพและนิสัยและทัศนคติในการเรียนต่างกัน จะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่างกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชายวิทยาลัยเทคนิค ปีที่ 1 และ 2 จำนวน 117 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบสติปัญญา (AH 4 Group Test of General Intelligence) แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Eysenck Personality Inventory Form A) แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน (Brown-Holtzman Survey of Study - Habits and Study Attitudes) หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบย่อยแต่ละฉบับกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน บ่งชี้ว่าคะแนนที่ได้จากแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

▲ คอยโว (Koivo 1983:2624- A) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้ของนักเรียนในเรื่องนิสัยและทัศนคติในการเรียนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเลือกจากนักเรียนโรงเรียนมัธยมในแถบตะวันตกของสหรัฐอเมริกา ที่เรียนอยู่ชั้น (Grade) 9 ถึง 12 โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified

random) ได้แก่นักเรียนที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงขึ้นไปละ 25 คน และนักเรียนที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนต่ำขึ้นไปละ 25 คน รวมทั้งหมด 200 คน ให้ทำแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน (The Survey of Study - Habits and Attitudes - SSHA) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ CROSSTABS, MANOVA และ ANOVA ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนต่ำ

ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนกันบ้างในประเทศไทย ดังจะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

นภาพร เมพรักษ์วานิช (2515 : 66-67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียนทัศนคติต่อการเรียนกับสัมฤทธิผลทางการเรียน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัฐบาล ในเขตพระนคร จำนวน 400 คน เป็นนักเรียนชายแผนกวิทยาศาสตร์ 100 คน แผนกศิลป์ 100 คน และนักเรียนหญิงแผนกวิทยาศาสตร์ 100 คน แผนกศิลป์ 100 คน โดยใช้แบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนที่ผู้วิจัยได้แปลจากของบราวน์และโฮลท์แมนวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's - Product Moment Correlation Formula) และ Z-test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ นิสัยในด้านการเรียน และทัศนคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิผลทางการเรียน นักเรียนที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงมีนิสัยในด้านการเรียนและทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนต่ำ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนไม่แตกต่างกัน

สุวิมล ว่องวาณิช (2522 : 59-62) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านเชาวน์ปัญญา ปัญหาคำศัพท์ นิสัยและทัศนคติในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1175 คน โดยใช้แบบวัดเชาวน์ปัญญา (Advanced Progressive Metrics) แบบสำรวจปัญหาคำศัพท์ของมูนิเย่ และแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนพัฒนาจากบราวน์และโฮลท์แมน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอย

พหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อใช้เซวาน์ปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและทัศนคติในการเรียนเป็นตัวทำนาย พบว่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวทำนายทั้ง 3 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 3 ตัวดังกล่าว ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 32.74 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .64 เมื่อจำแนกปัญหาส่วนตัว นิสัย และทัศนคติทางการเรียน ได้กลุ่มตัวทำนายใหม่เป็น 8 ตัว ผลวิจัยพบว่า สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวทำนายทั้ง 8 ตัว กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดประกอบด้วย เซวาน์ปัญญา นิสัยในการเรียน ทัศนคติในการเรียน และปัญหาส่วนตัว ด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งกลุ่มทำนายนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 33.20 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .64

จากผลการศึกษาและวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า แบบ - สสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนสามารถพยากรณ์สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ - (Brown and Holtzman 1955: 75-84; สุวิมล ว่องวาณิช 2522: 59-62) และสามารถวัดคุณลักษณะบางอย่างที่สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ซึ่งแบบ - ทดสอบความถนัดทางการเรียนคลุมไม่ถึง (Popham and Moor 1960: 552-554)

มีผู้ทำการศึกษาเรื่องนิสัยในการเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากพอสมควร ซึ่งจะขอกล่าวดังนี้

ลัมป์ (Lum 1960: 109-115) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยในการเรียนระหว่างนิสิตหญิงที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ จำนวนกลุ่ม 20 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะมีคะแนนความถนัดทางการเรียน ที่ได้จากแบบทดสอบ A.C.E. (American Council on Education - Psychological Examination) เท่ากัน แต่มีคะแนนเฉลี่ย (G.P.A.) ต่างกัน ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถ คือผู้มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนความถนัดทางการเรียน ส่วนผู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนความถนัด

ทางการเรียน จัดเป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ การสำรวจนิสัยในการเรียนใช้แบบสำรวจของบราวน์และโฮลท์ชแมน (The Survey of Study Habits and Attitudes - SSHA) ผลการศึกษา พบว่านิสัยหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถมีนิสัยในการเรียนไม่แตกต่างกัน

ควเตอร์ (Carter 1961 : 51-56) ได้ศึกษานิสัยในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น (Grade) 7 และ 8 จำนวน 725 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ โดยใช้แบบสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Stanford Achievement Test - SAT) และแบบทดสอบ The Henmon - Nelson Test of mental Ability เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มและใช้แบบสำรวจ California Study Methods Survey - (CSMS) ทัศนัยในการเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถมีนิสัยในการเรียนดีกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของเดสปีเตอร์ราโต และ โคสกินแนม (Desiderato and Koskinen 1969:162-165) ทำการวิจัยกับนักศึกษาปีที่ 1 จำนวน 94 คน พบว่า นิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การ์รอนสกี และ แมททิส (Gawronski and Mathis 1969: 345-350) ได้ศึกษาความแตกต่างในทัศนัยทางการเรียน ลักษณะบุคลิกภาพ และปัญหาส่วนตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่าความสามารถ นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสอดคล้องกับความสามารถและนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถมีรูปแบบของนิสัยทางการเรียนไม่แตกต่างจากนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลสอดคล้องกับความสามารถส่วนนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์-

ผลทางการเรียนสูงกว่าความสามารถมีรูปแบบของนิสัยทางการเรียนที่ต่ำกว่าอีกสองกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ไคเนอร์ (Diener 1970: 396-400) ได้ศึกษาความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำกว่าความสามารถในมหาวิทยาลัยอาแคนซอ จำนวน 138 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิต - ปีที่สองถึงปีที่สี่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสำรวจนิสัยในการเรียนของบราวน์และโฮลท์แมนแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของคูเตอร์ และแบบทดสอบบุคลิกภาพของเอกเวอร์ต ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีนิสัยในการเรียนแตกต่างกัน กล่าวคือ นิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถมีนิสัยในการเรียนดีกว่านิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ

ลิดดิโคท (Liddicoat 1972: 6133-4) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างนิสิตหญิงที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถในคณะอักษรศาสตร์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับความคิดสร้างสรรค์ นิสัยในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้แบบสำรวจนิสัยในการเรียนของบราวน์และโฮลท์แมน ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถมีนิสัยในการเรียนไม่แตกต่างกัน

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ประหยัด ทองมาก (2518: 49-51) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลนิสัยในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของกลุ่มนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในปีการศึกษา 2518 ของโรงเรียนในจังหวัดต่าง ๆ 5 โรงเรียน จำนวน 305 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ จำนวน 151 คน และ 154 คน โดยใช้แบบสอบเชาวน์ปัญญา (Advanced Progressive Metrics) ของ J.G. Raven แบบสอบตามความวิตกกังวลของสุนันท์ ตลโกสม แบบสำรวจนิสัยในการเรียนที่ปรับปรุงจากแบบสำรวจนิสัยในการเรียนของสุภาพรรณ โศตรจรัส

และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสัยในการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเรื่องนิสัยในการเรียนของกลุ่มนักเรียนที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่า ผลการวิจัยยังมีข้อจำกัดอยู่ การศึกษาของอาร์แมนและคณะ (Ahmann and Others 1958: 853-857) ของลัม (Lum 1960: 109-115) และประหยัด ทองมาก (2518: 49-51) พบว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถมีนิสัยในการเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนคาร์เตอร์ (Carter 1961: 51-56) คอยโว (Koivo 1983: 2624-A) นภาพร เมษรักษ์วนิช (2515: 66-67) และสุวิมล ว่องวาณิช (2522: 59-62) พบว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่างกันมีนิสัยในการเรียนต่างกัน

ไคมีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

แจคสันและลาฮาเดิร์น (Jackson and Lahaderne 1967: 15-18) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน และเป็นการตรวจสอบความถูกต้องในการตัดสินใจอย่างเป็นธรรมชาติของครูในการประเมินความรู้สึที่ดีของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น (Grade) 6 จำนวน 11 ห้อง ซึ่งเป็นนักเรียนชาย 148 คน นักเรียนหญิง 144 คน ระดับสติปัญญาโดยเฉลี่ยของนักเรียน ซึ่งวัดจากแบบทดสอบสติปัญญา (Kulman Anderson Intelligence Test) เท่ากับ 103.9 ครูที่ประเมินทัศนคติของนักเรียนต่อโรงเรียนเป็นครูที่สอนชั้น 6 จำนวน 11 คน ชาย 4 คน หญิง 7 คน กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนตอบแบบสอบถาม 2 ชุด คือ แบบทดสอบความคิดเห็นของนักเรียน (The Student Opinion Roll II) และแบบสอบถามนักเรียนของมิชิแกน (The Michigan Student Questionnaire) สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนได้คะแนนสอบปลายปี และคะแนนจากการทำแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของสแตนฟอร์ด

(The Stanford Achievement Test) ผลปรากฏว่านักเรียนมีความพอใจครู น้อยที่สุด ครูประเมินว่านักเรียนพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับจากโรงเรียนมากกว่าที่เป็นจริง และครูมักจะคิดว่าความพอใจของนักเรียนที่มีต่อประสบการณ์ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์สูงกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ซึ่งความจริงแล้วจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าความพอใจของนักเรียนที่มีต่อประสบการณ์ในโรงเรียน หรือทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนและครูผู้สอนไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ลาฮาเดอ์น (Lahaderne 1968: 320-324) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ สติปัญญา และความสนใจเรียนของนักเรียนในชั้น กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้น 6 จำนวน 125 คน ระดับสติปัญญาโดยเฉลี่ยชายเท่ากับ 104 หญิงเท่ากับ 110 ซึ่งวัดด้วยแบบทดสอบสติปัญญา (The Kulman and Anderson - Intelligence Test) คะแนนความตั้งใจเรียนได้จากการสังเกตภายในชั้นเรียน คะแนนทัศนคติได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน (The Student Opinion Roll II) คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้จากคะแนนสอบปลายปี - ผลการศึกษพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อโรงเรียน ต่อครู กับความสนใจเรียน แต่พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความสนใจเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและสติปัญญาของนักเรียน

คาน (Khan 1969: 216-221) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านอารมณ์ (Affective Factors) กับความสำเร็จในการเรียน ได้พบองค์ประกอบหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ คือ ทัศนคติต่อครู ความสนใจวิชาการ นิสัยในการเรียน ความวิตกกังวล - ความต้องการความสำเร็จ แรงจูงใจทางวิชาการ และพบว่าทัศนคติของนักเรียนชายที่มีต่อครูจะมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ส่วนนักเรียนหญิงแทนที่จะเป็นทัศนคติที่มีต่อครูกลับเป็นนิสัยในการเรียนที่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ผลการวิจัยของคาน (Khan) ปรากฏว่าได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้นในปีถัดมา โดย กอลเลสซิช (Gallessich 1970: 173-176) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับตัวทำนาย 81 ตัว ได้แก่ ตัวแปรทางบุคลิกภาพ

ภูมิหลังของนักเรียนความคิดเห็นของนักเรียน นิสัยและทัศนคติในการเรียนและอื่นๆ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปี 1 จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 164 คน ผลปรากฏว่า เมื่อใช้ตัวทำนายทุกตัวมีส่วนร่วมในการทำนายร้อยละ 62 ($R^2 = .62$) ซึ่งพบว่าค่า R^2 นี้เพิ่มขึ้นจากการทำนายด้วยความถนัดร่วมกับผลสัมฤทธิ์เดิมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ($R^2 = .29$) อย่างมีนัยสำคัญแสดงว่าตัวแปรที่เขาศึกษาร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

ลาเบลล์ (Labelle 1970: 1624-A) ได้ศึกษาอิทธิพลของทัศนคติต่อการเรียนต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้น 5 เชื้อชาติอเมริกันสเปน กับอเมริกันอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในโรงเรียนรัฐบาลในนิวเม็กซิโก จำนวน 882 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตัวแปร 4 อย่าง คือเชื้อชาติ ผลการเรียน อาชีพของพ่อแม่ และเพศ ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดซีแมนติก (The Semantic Differential Instrument) การศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ทัศนคติในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน แต่สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกันทำให้คนมีทัศนคติต่อการเรียนแตกต่างกัน

แม้ว่า ลาเบลล์ (Labelle) จะศึกษาพบว่าทัศนคติต่อการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน แต่ในปี ค.ศ. 1970 นิล กิล และทิสเมอร์ (Neale, Gill and Tismer 1970: 232-237) ได้ศึกษาพบว่าทัศนคติต่อวิชาเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น 6 เป็นชาย 105 คน หญิง 110 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดทัศนคติในการเรียน (The Semantic Differential Instrument) แบบทดสอบสติปัญญา (The Lorge Thorndike Intelligence Test-Level II) และแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผล (The S.R.A. Achievement Series)

เบลคโซ (Bledsoe 1971: 121-122) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 4363 คน แยกเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถทางการเรียน ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสังเกตครู

จำนวน 100 คน ประมาณ 4 สัปดาห์ แล้วให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมด้วยการทำรายงานการสังเกตจากแบบรายงานการสังเกตโดยนักเรียน (The Pupil Observation Report) และทำแบบวัดทัศนคติต่อครู (Scale for Measuring Attitude Toward Any Teacher - SMAT) นำเอาคะแนนจากแบบวัดทั้งสองมาทำการวิเคราะห์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกันมีทัศนคติต่อครูต่างกัน กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนสูงมีทัศนคติที่ดีต่อครูมากกว่ากลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ นักเรียนชายมีทัศนคติที่ดีต่อครูชายมากกว่านักเรียนหญิง ในขณะที่นักเรียนหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อครูหญิงมากกว่านักเรียนชาย

วิลเลียม (William 1970: 232-237) ได้ศึกษาถึงบุคลิกภาพ ความสามารถ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดี และทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน โดยใช้แบบสำรวจวัดทัศนคติ (California Study Method - Survey: CSMS) และแบ่งกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 115 คน ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน จำนวน 50 คน และกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนจำนวน 65 คน คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้จากคะแนนแบบสอบชุดการอ่านและคณิตศาสตร์จากแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลแคลิฟอร์เนีย (California Achievement Test: Battery) และคะแนนเฉลี่ยของภาคเรียนที่ 1 ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและความสามารถสูงกว่านักเรียนที่มีทัศนคติไม่ดีต่อโรงเรียน

ธอนเบอร์ก (Thornburg 1975: 181-185) ได้ทำการศึกษาเพื่อเป็นการประเมินผลทัศนคติของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นคนตีวาค่าและตีวาว จำนวน 509 คน จากรัฐแคนซัส พบว่าร้อยละ 50 ของนักเรียนจำนวนนี้ เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน แต่อีกร้อยละ 24 แสดงทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนอย่างรุนแรง ซึ่งแสดงออกในลักษณะต่างๆ เช่น ระบุว่าหลักสูตรในการเรียนไม่มีประโยชน์เพื่อการเรียน ครูผู้สอนเน้นคะแนนมากเกินไป ครูผู้สอนมีความลำเอียง และกฎข้อบังคับของโรงเรียนเข้มงวดเกินไป

สำหรับในประเทศไทย ประพันธ์ กุหลาบ (2512) ทำการวิจัยเรื่อง -

ทัศนคติของนักเรียนไทยมุสลิมในภาคการศึกษา 2 เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของนักเรียนที่ลาออกก่อนเรียนจบชั้นประโยคประถมศึกษา และไม่เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา โดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ ศึกษาดิจิทัลอำเภอ 25 คน ครูประจำชั้น 106 คน ผู้ปกครองนักเรียน 321 คน และนักเรียนจาก 4 จังหวัดภาคใต้ 321 คน ชาย 209 คน หญิง 112 คน แยกเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 115 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 166 คน ผลปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่มิมีทัศนคติต่อการศึกษานานาชาติ เห็นคุณค่าของการศึกษา และต้องการศึกษาต่อ ปัญหาต่างๆที่เกิดจากการเรียน ไม่ใช่ปัญหาที่เกิดจากทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน แต่เกิดจากปัญหาอื่นๆ เช่น ความยากจนต้องออกไปประกอบอาชีพ และต้องการเรียนเกี่ยวกับศาสนาของตนเอง

บุษกร เพชรวิวรรณ (2519: 71-74) ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาที่มีต่อครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรมสามัญศึกษา ในภาคกลาง จำนวน 1176 คน ชาย 605 คน และหญิง 571 คน แยกเป็นนักเรียนในส่วนกลาง 360 คน ชาย 178 คน หญิง 182 คน และนักเรียนในส่วนภูมิภาค 816 คน ชาย 427 คน หญิง 389 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทัศนคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อครูด้านการสอน การปกครองต่างกัน กลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนปานกลางและต่ำ มีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองสูงกว่ากลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง ส่วนทัศนคติต่อครูด้านบุคลิกภาพ ความประพฤติ และความสัมพันธ์กับนักเรียนของนักเรียนทั้งสามระดับไม่แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาเรื่องทัศนคติต่อการเรียนที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ายังมีข้อขัดแย้งกันอยู่ การศึกษาของ แจ็คสันและลาฮาเดอ์น (Jackson and Lahaderne 1968: 15-18) ลาฮาเดอ์น (Lahaderne 1968: 320-324) และลาเบลล์ (Labelle 1970: 1624-A) พบว่า ทัศนคติต่อการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ส่วน คาน (Khan 1969: 2393-A) นิล กิลด์ และทิสเมอร์ (Neale, Gill and Tismer 1970: 232-237) เบลด์โซ (Bledsoe 1971: 121-123) วิลเลียม (William 1970: 232-237) โคนวาลและเอ็นทวิสเทิล

(Cowell and Entwistle 1971: 85-89) บุชกร เพชรวิวรรณ์ (2519: 71-74) นภาพร เมษรักชานิติ (2515: 66-67) และสุวิมล ว่องวาณิช (2522: 59-62) พบว่าทัศนคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อการเรียนแตกต่างกัน

เกี่ยวกับการปรับปรุงนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน มีผู้ทำการศึกษาดังนี้

ฮาสลามและบราวน์ (Haslam and Brown 1968: 223-226) ได้ศึกษาว่าการสอนทักษะการเรียนอย่างมีระบบระเบียบจะช่วยให้แก่นักเรียนมีนิสัยในการเรียนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดีขึ้นหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 74 คน ที่เรียนในโรงเรียนไฮแลนด์ แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองเรียนวิชา " การเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ " (The Brown - Holtzman Effective Study Course) ให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มทำแบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน (Brown - Holtzman Survey of Study Habits and Attitudes) ทั้งก่อนและหลังเรียนวิชาดังกล่าว เพื่อดูว่า ในกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทักษะการเรียนหรือไม่ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองได้คะแนนเรียนและคะแนนจากการสอบแบบทดสอบการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (The Effective Study Test) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ความรู้เกี่ยวกับทักษะทางการเรียนช่วยปรับปรุงนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนตลอดจนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น

ฟิลลิปส์ (Phillips 1970: 1084) ได้ทำการสอน 3 แบบ เพื่อดูว่าการสอนแบบใดที่ช่วยให้ความสามารถในการอ่าน นิสัยในการเรียน และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนดีขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 1 ที่กำลังเรียนที่มหาวิทยาลัยนอร์ทคาโรไลนา เป็นชาย 46 คน หญิง 56 คน ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบการอ่าน (The Davis Reading Test Form IA) แบบสำรวจนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน (Brown - Holtzman Survey of Study Habits and Attitudes) และแบบสำรวจทัศนคติในการอ่าน (The Peifer Reading Attitudes Inventory) แล้วแบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองแบ่งเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่ม

สอนด้วยวิธีที่แตกต่างกัน คือสอนแบบมีครูเป็นผู้นำ แบบเรียนด้วยตนเอง และแบบใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ กลุ่มควบคุมไม่มีการสอน หลังจากสอนด้วยวิธีที่ต่างกันแล้ว นำแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่เคยทดสอบก่อนมีการสอนมาให้กลุ่มตัวอย่างทำอีกครั้งหนึ่ง สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้จากคะแนนเฉลี่ยในภาคต้นและภาคปลาย ผลการทดลองปรากฏว่า นิสัยและทัศนคติในการเรียนจะดีขึ้นหรือลดลงเป็นผลของการสอนด้วยวิธีที่แตกต่างกัน กลุ่มทดลองที่สอนให้เรียนด้วยตนเองจะมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบมีครูเป็นผู้นำ แบบใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ และดีกว่ากลุ่มควบคุม

ไลท์ และ อเล็กซาคอส (Light and Alexakos 1970: 450-455) ทำการวิจัยถึงผลการให้คำปรึกษาแนะแนวเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเกี่ยวกับนิสัยในการเรียน เพื่อต้องการจะศึกษาว่านิสัยในการเรียนจะแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 30 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม - กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ใช้เป็นการทดลองที่จะให้การปรึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ส่วนกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุมที่ไม่ให้การปรึกษา ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มทำแบบสำรวจนิสัยในการเรียนของเร็นน์ (Wrenn's Inventory of Study Habits) ทั้งก่อนและหลังการให้การปรึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับคำปรึกษาแนะแนวทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม มีนิสัยในการเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการปรึกษาเป็นรายบุคคล สอบได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษดีขึ้น ครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์ประเมินว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการปรึกษาแนะแนวเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในด้านบวก

บริกซ์ โทซี่ และมอร์เรย์ (Briggs, Tossi and Morly 1971: 347-350) ได้ทำการวิจัยโดยการทดลองเพื่อศึกษาผลของการปรับปรุงแก้ไขนิสัยในการเรียนให้ดีขึ้น จะมีผลต่อผลการเรียนอย่างไร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 20 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยทำการทดลองโดยสร้างกระบวนการเพื่อให้นิสิตเกิดความพอใจเกี่ยวกับสภาพการเรียน และสอนเทคนิคการเรียนให้เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

สูงกว่ากลุ่มควบคุม คะแนนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ -
ระดับ .05

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า นิสัยในการเรียนและ
ทัศนคติในการเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปรับปรุงได้โดยเฉพะอย่างยิ่งครู
สามารถแก้ไขปรับปรุงได้ดี ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับเรื่องการเรียนรู้
ของนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นแล้วจะทำให้ให้นักเรียน
มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

ความรับผิดชอบ (Responsibility)

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่ดีประการหนึ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นใน
เด็ก เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคม ทั้งนี้เพราะว่าการที่บุคคลมีความรับผิดชอบ
ย่อมจะช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงาน
ต่างๆ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมือง
ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่ -
แน่นอน และรวดเร็ว

ได้มีผู้ให้คำนิยามหรือกล่าวถึงเกี่ยวกับความรับผิดชอบไว้หลายท่าน ดังนี้

สมิทธิ์ (Smith 1968: 426) ได้ให้คำจำกัดความของความรับผิดชอบของ
บุคคลไว้ว่าความรับผิดชอบเป็นแนวโน้มของบุคคลที่จะรู้สึกหรือกระทำต่อสถานการณ์
หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย

พลิฟโฟ (Plippo, 1966: 122) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบ
ไว้ว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จ
นี้เกี่ยวกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

บราวเน (Browne, 1958: 58) ได้สรุปองค์ประกอบของความรับผิดชอบ
ว่ามีดังนี้ ความไวใจได้ ความคิดริเริ่ม ความไม่ทอดทิ้ง ต่อสู้อุปสรรค ทำงานขันแข็ง
มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้อีกว่าเดิม

ลอว์ซี (Lawshe 1966: 143) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบ เท่ากับเป็นการค้นหาอุปนิสัยอารมณ์ของบุคคลว่ามีความรอยขอบรับผิดชอบ และเป็นที่ไว้วางใจได้มากเพียงไร

แคทเทล (Cattell, 1963) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงไว้ว่า คือบุคคลที่รับผิดชอบในหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในหลักเกณฑ์ ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบน้อย คือ คนที่ถือความสะดวกเป็นเกณฑ์ หลีกเลียงข้อบังคับ

ชวาล แพร์ทกุล (2514: 33) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า " ความรับผิดชอบ หมายถึงความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงานและติดตามผลงานที่ทำงานไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไป ทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมา "

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2519: 150) กล่าวว่า ความรับผิดชอบหมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ผลสมบูรณ์ ทั้งนี้รวมไปถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนให้ถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ด้วย คนที่รับผิดชอบย่อมเป็นที่เชื่อถือของคน คุณสมบัติด้านความรับผิดชอบจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างมนุษย์

วุฒิชัย จานงค์ (2522: 157) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในพันธะหน้าที่ที่ตนปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายมา นั่นก็หมายความว่า สิ่งบกพร่องที่ดี สิ่งที่ดีก็ดี อันเกิดจากภาระหน้าที่ที่ตนเองต้องปฏิบัติ นั้น ตนจำเป็นต้องสร้างความรู้สึกรับผิดชอบขึ้นมาให้ได้ว่า ตนต้องเผชิญหน้ากับสิ่งนั้น

สมพงศ์ เกษมสิน (2519: 51) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึงพันธะผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานให้สำเร็จลุล่วง ความสำเร็จของงาน ย่อมหมายถึงการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งความสำเร็จนี้ย่อมเกี่ยวพันกับปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน (Obligation) หน้าที่การงาน (Functions)

และวัตถุประสงค์ (Objective)

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก (2525: 36-37) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไปกับหน้าที่ คนที่มีความรับผิดชอบ คือ คนที่ตั้งใจปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ของตน ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ด้วยความเพียรพยายาม และยอมรับผลของการกระทำนั้นไม่ว่าจะเป็นความชอบหรือความผิด โดยเต็มใจไม่หลีกเลี่ยง

คนทุกคนที่เกิดมาจะต้องมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ 2 ทาง คือ รับผิดชอบต่อตนเอง และรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อตนเองโดยรู้จักรักษาร่างกาย ชีวิตสุขภาพ - ทรัพย์สิน และเกียรติยศชื่อเสียงของตนด้วยวิธีที่ชอบธรรม ส่วนรับผิดชอบต่อสังคม โดยรู้จักทำหน้าที่เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง และบุคคลอื่นๆรวมทั้งงานส่วนรวมที่เป็นงานระดับชาติด้วย

นอกจากนี้พระโสภณคณาภรณ์ (2522: 7-14) กล่าวว่า ความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นก็ด้วยการที่บุคคลสำนึกถึงภาระหน้าที่ว่าตนนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อสังคม ต่อครอบครัว ต่อภาระหน้าที่ที่ตนเป็นอยู่ ซึ่งบางคนมีตำแหน่งหน้าที่มากก็มีความรับผิดชอบมาก ค่าของคนนั้นอยู่ที่ผลของงาน แต่ชีวิตบุคคลจะมีค่าขึ้นมาได้ก็ต้องอาศัยผลงานที่วางอยู่บนรากฐานของความซื่อสัตย์สุจริต ผลงานที่ออกมาในลักษณะนี้ได้ ก็ต้องอาศัยบุคคลมีจิตใจที่รับผิดชอบ และพร้อมที่จะรับผิดชอบ โดยมีสติ สัมปชัญญะ ระลึกถึงเหตุและผลในการประกอบกิจการงานแล้วสิ่งต่างๆที่บุคคลปรารถนาก็จะบังเกิดขึ้นโดยไม่ต้องสงสัย

ผู้ที่มีคุณสมบัติในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนสูง ย่อมได้รับความไว้วางใจ และยกย่องจากสังคมให้ประกอบกิจกรรมสำคัญๆ ในระดับต่างๆ อันนำความสำเร็จมาสู่ชีวิตของตน และนำประโยชน์สู่ประเทศชาติได้ดียิ่ง

จากความหมายของความรับผิดชอบที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเขียนเป็นนิยามของความรับผิดชอบได้ดังนี้

นิยามองค์ประกอบ (Constitutive Definition) ของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบคือ การที่บุคคลรู้จักปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของ ครอบครัวและสังคม กล้าเผชิญความจริง มุ่งมั่นในการทำงาน ตั้งใจทำงานให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ตรงต่อเวลา ยึดมั่นในกฎระเบียบข้อบังคับ เป็นที่ไว้วางใจได้รู้จักใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมและประหยัด

นิยามปฏิบัติการ (Operational Definition) ของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ คือ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมารวมๆกัน ด้วยการรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และสังคม พร้อมทั้งปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อตกลงที่ให้ไว้ กล้าเผชิญความจริง ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย มุ่งมั่นในการทำงาน ตั้งใจทำงานให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน ตรงต่อเวลาและเป็นที่ไว้วางใจได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนไว้น้อยมาก ซึ่งประมวลได้ดังนี้

มุลเลอร์ (Mueller 1969: 495) ได้ศึกษาความแตกต่างของความรับผิดชอบทางสังคมของนิสิตในมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ พบว่ากลุ่มนิสิตใหม่และนิสิตเก่ามีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกันนิสิตที่ไต้หวัน เรียนดีทั้งเพศชายและเพศหญิงทำคะแนนความรับผิดชอบสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้รับทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่านิสิตที่เรียนดีจะมีความรับผิดชอบสูงกว่านิสิตที่เรียนไม่ดี

บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth 1974: 2043-A) ได้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ทักษะคิดต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 600 คนโดยสุ่มจากโรงเรียนต่างๆในแคลิฟอร์เนีย และแบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดออกตามความสามารถทั่วไป โดยใช้แบบทดสอบ Verbal

Ability (Form 1, Level D) of the Lorge Thorndike Intelligence Test และศึกษาเฉพาะกลุ่มที่มีความสามารถสูงและต่ำเท่านั้นผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และทัศนคติต่อโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปสูง มีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนงานวิจัยในประเทศไทย สุทิน ฉิมโฉม (2515: 39-40) ได้ทำการศึกษาสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการกับความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานครใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 515 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถามความเป็นพลเมืองดีของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน และทดสอบค่าที (t-test) พบว่าสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการกับความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 นักศึกษาชายมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาหญิงในด้านที่เกี่ยวกับตนเองและประเทศชาติ ขนบประเพณี แต่นักศึกษาหญิงมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาชายในเรื่องเกี่ยวกับมนุษยธรรม และเกี่ยวกับชุมชน ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ วรรณวิภา จิตุชัย (2524: 39-43) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู ความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงและครูศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยครูอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงปีที่ 2 และครูศาสตร์บัณฑิตปีที่ 4 วิทยาลัยครูอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2524 จำนวน 316 คน สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สหสัมพันธ์โปรดักโมเมนต์ และ t-test ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่ออาชีพครูมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

จากผลการวิจัยที่กล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นั่นคือ นักเรียนที่เรียนดีจะมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่า

นักเรียนที่เรียนไม่ดี

ไซด์แมน (Seidman 1962: 413-415) ได้รวบรวมผลงานการค้นคว้าของบุคคลต่างๆที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ วัคังนี้ คือ Noris ได้ทำการประเมินการตรงต่อเวลาของนักศึกษาชายหญิงชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย แล้วนำมาหาความสัมพันธ์กับผลการเรียน พบว่า ของนักเรียนชายมีความสัมพันธ์ .69 และในนักเรียนหญิง.77 เทอร์นี่ (Turney) ได้ศึกษาต่อจากนอร์ริสในเรื่องความสำเร็จและความล้มเหลวของการเรียน พบว่า การตรงต่อเวลา ความขยันขันแข็ง ความพยายามและความ - มกัใหญ่ใฝ่สูงของนักศึกษาหญิงและชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูกับความรับผิดชอบ ในปี 2517 สมพงษ์ ติระพัตน์ (2517) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง วิธีการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรู้สึกรับผิดชอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2517 ของโรงเรียนในจังหวัดนครปฐม จำนวน 185 คน โดยใช้แบบสอบถามความรู้สึกรับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่าสภาพการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อความรู้สึกรับผิดชอบโดยที่ กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดน้อย ประชาธิปไตยน้อย มีความรับผิดชอบต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในด้านการอบรมเลี้ยงดูนี้ ประภต เล็กสวาสดี (2517: 91-94) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การพึงผู้อื่นพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ และความรู้สึกรับผิดชอบ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบได้รับความรักมาก มีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กที่ได้รับการรักน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิ และเพ็ญแข ประจวบจันติก - (2520) ที่ได้ศึกษาเรื่อง " จริยธรรมของเยาวชนไทย " พบว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อยนั้นจะมีลักษณะความรับผิดชอบต่ำ

จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ย่อมส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบของเด็กด้วย

นอกจากนี้ สมาร์ท (Smart 1969: 536-537) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและสัมพันธภาพที่มีต่อครอบครัว พบว่า ความรับผิดชอบนั้นแม่จะเริ่มต้น

ในวัยเด็กก็ตามแต่จะพัฒนาจากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น จากวัยรุ่นไปสู่ผู้ใหญ่ ความรับผิดชอบของเด็กในชั้น 10 พบว่า มีความสัมพันธ์กับการที่ได้ใกล้ชิดกับพ่อแม่ พ่อแม่อยอมรับ ตรงกันข้าม เด็กที่พ่อแม่ห้ามปรามหรือเฉยเมย จะมีความรับผิดชอบน้อย แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็กนั้นมีมากเท่าใดก็จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบมากขึ้นเท่านั้น แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็กมีอิทธิพลต่อการมีความรับผิดชอบด้วย

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนกับความรับผิดชอบ สมศักดิ์ชินพันธ์ (2523: 56-56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึกรับผิดชอบ และมโนภาพแห่งตน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 263 คน เป็นนักเรียนชาย 129 คน หญิง 134 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวัดมโนภาพแห่งตน แบบสอบถามความรู้สึกรับผิดชอบ สถิติที่ใช้ คือ t-test F-test q-statistic และ Pearson Correlation coefficient ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์แบบอัตตาธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบด้วยเช่นกัน

ลักษณะของเพื่อนที่ถก

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่น คือ ระยะเวลาเลี้ยงหัวต่อของชีวิตที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมากในทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม เพราะเป็นระยะที่เด็กต้องพึ่งตนเองและต้องตัดสินใจเอง พยายามที่จะให้ตนเองมีฐานะเป็นบุคคลหนึ่งและให้คนอื่นรับรู้ฐานะของตนเป็นระยะที่สติปัญญาของเด็กขยายและพัฒนา และเป็นระยะเวลาที่เด็กหมกหมุ่นอยู่กับกลุ่มหรือคณะ และการกระทำที่เรียกร้องความสนใจของเพศตรงข้าม (Hurlock 1975: 174) จากลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้ความสัมพันธ์กับครอบครัวและอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อนักเรียนลดน้อยลง

แต่มีสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เข้ามามีบทบาทต่อนักเรียนมากขึ้น ซึ่งจะเรียนจากสื่อมวลชน - จากกิจกรรมต่างๆที่สังคมจัดขึ้น และที่สำคัญที่สุด คือกลุ่มเพื่อน ดังนั้นเพื่อน การคบเพื่อน และสังคมวัยรุ่น จึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นเป็นอย่างมาก

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อวัยรุ่นมีความสำคัญมาก นักเรียนจะได้รับความคิด และประพฤติปฏิบัติตามเพื่อน ใครคิดอะไรขึ้นใหม่ถ้าเป็นที่ถูกใจเด็กก็จะยอมรับมาปฏิบัติ เพื่อนรุ่นเดียวกันเห็นเข้าก็เอาอย่างกันเป็นทอดๆจนแพร่หลายไปยังทุกส่วนของประเทศ สื่อมวลชนที่มีประสิทธิภาพสูงก็จะมีส่วนช่วยให้อัตนธรรมวัยรุ่นเผยแพร่ได้กว้างขวางและรวดเร็วมากขึ้น

การคบเพื่อนของวัยรุ่น จะมีกิจกรรมกลุ่มประกอบกิจกรรมต่างๆตามความสนใจของสมาชิกที่มารวมกลุ่มกัน ซึ่งนักจิตวิทยา (Hurlock 1968: 411-412) ได้จัดประเภทของเพื่อนที่วัยรุ่นคบออกเป็น 3กลุ่ม คือ

1. เพื่อนคู่หู (Chums or Pals) เป็นเพื่อนที่เด็กสนิทสนมและไว้วางใจมากที่สุด และไม่มีความลับต่อกัน
2. เพื่อนสนิท (Cliques) เป็นเพื่อนสนิทที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกันเป็นกลุ่มมีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 3-4 คน ซึ่งจะไปมาหาสู่กันมิได้ขาด มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันและช่วยเหลือกันในยามยาก มิตรภาพในกลุ่มเพื่อนสนิทมักจะมีความถาวรไปจนตลอดชีวิตจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพสูง
3. หมู่มาก (Crowds) เป็นเพื่อนที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน มีอุดมคติทางสังคมเหมือนกันเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดของกลุ่มเพื่อนวัยรุ่น ความสัมพันธ์ทางสังคมต่างจาก 2 กลุ่มแรก และไม่จำเป็นต้องอยู่ในชั้นเดียวกัน โดยทั่วไปเพื่อนกลุ่มนี้อาจจะประกอบด้วยกลุ่มเพื่อนสนิทก่อนแล้วอาจมีเพื่อนคู่หูสมาชิกมาเพิ่มหรือมีกลุ่มเพื่อนสนิทอื่นๆมาเพิ่มรวมเป็นหมู่มาก กิจกรรมของหมู่มากส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาความบันเทิงใจ ซึ่งแยกออกเป็นกิจกรรมประเภทการเล่น การพูดคุย และการกิน

การรวมกันเป็นหมู่มากของวัยรุ่น มีทั้งผลดีและผลเสีย ดังที่ บุญเกิด เสกธีระ (2522: 162) กล่าวถึงผลดีของการรวมกันเป็นหมู่มากดังนี้ คือ ทำให้เด็กเกิดความ

อบอุ่นใจ ไม่ว่าจะเหวห่างไกลเท่าไร ทำให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เข้าใจจิตใจ และนิสัยต่างๆของคน พร้อมทั้งรู้จักปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ก็ รู้จักมารยาทในสังคม ทำให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยฝึกการตัดสินใจและช่วยให้เกิดความรักหมู่คณะซึ่งจะขยายไปสู่สังคมและประเทศชาติ ส่วนด้านผลเสียนี้มีดังนี้คือ ทำให้เด็กขาดความรับผิดชอบต่อการเรียนและการงานที่บ้าน ถ้าไปมีวุ่นวายกับเพื่อนมากเกินไป ทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม และแตกความสามัคคีขึ้น เมื่อไม่พอใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ถ้าเด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าเหว เกิดขมขื่นมักจะแสดงพฤติกรรมหลบซ่อน ไม่ยอมเข้ากับหมู่เพื่อน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมาได้

นักการศึกษาไทย (ก้อ สวัสดิพิบูลย์ 2519: 67-69) ได้กล่าวถึงสังคมของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นมีการจัดกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการขึ้นเป็นประเภทหนึ่ง คือกลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มเล็กๆไม่มีระเบียบพิธี แต่เป็นการรวมกลุ่มของคนที่มีรสนิยมตรงกันหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันบางอย่าง สมาชิกภาพในกลุ่มไม่เป็นที่แน่นอน บางคนเข้าร่วมกลุ่มในระยะหนึ่งแล้วแยกตัวเองออกไป บางทีกลับมาเข้าร่วมกลุ่มอีก สุดแต่ความประสงค์ของตนเองและความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มนั้นๆ

นอกจากกลุ่มเพื่อนยังมีกลุ่มเพื่อนสนิท กลุ่มนี้มีความสนิทสนมมากพอที่จะเล่าความลับไปค้าขายในกลุ่ม เด็กวัยรุ่นอาจเลือกเพื่อนสนิทได้เพียงหนึ่งหรือสองคนเท่านั้น กลุ่มเพื่อนสนิทมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นสูง และช่วยให้ปรับตนเองได้ดีพอที่จะครองตนอยู่ว่างราบรื่นในวัยรุ่น

อีกกลุ่มหนึ่งคือ เพื่อนต่างเพศ การศึกษาในปัจจุบันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนชายหญิงได้ศึกษาเล่าเรียนและใกล้ชิดกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาวจึงเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ในบางครั้งอาจรักกันในฐานะหนุ่มสาวที่รอบพอกัน หรือพอใจที่จะได้เที่ยวด้วยกันอย่างเปิดเผยและสนิทสนมรักใคร่กัน

ในการคบเพื่อนต่างเพศ เด็กวัยรุ่นมักจะมี ความกังวลใจ และลำบากใจ ในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนต่างเพศ ความสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับเพื่อนต่างเพศ

มีทั้งสภาพที่เป็นเพื่อนฝูงและในฐานะคู่สมรสในอนาคต ผู้ใหญ่ที่ไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็กวัยนี้ มักจะขัดขวางการคบหาสมาคมกันระหว่างเด็กหญิงและชายซึ่งบางครั้งก่อให้เกิดปัญหาขึ้น เพราะเด็กวัยนี้หลบหลีกผู้ปกครองไปนัดเพื่อน หรือเที่ยวกันนอกบ้าน จนบางรายฝ่ายหญิงเกิดตั้งครรภ์ก่อนสมรส และมีการทำแท้งที่ผิดกฎหมายขึ้น (สุพร เกิดสว่าง 2509: 190-191)

นอกจากนี้ ในปัจจุบันปัญหาการศึกษาเพศศึกษส่วนใหญ่มิสาเหตุจากการคบเพื่อน จรัส สุวรรณเวลาและคณะ (2521: 8 และ 16) ได้ศึกษาปัญหาการศึกษาเพศศึกษาในประเทศไทย พบว่า เด็กที่ศึกษาเพศศึกษาหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีสื่อสำคัญคือ เพื่อน ร้อยละ 77 ได้รับยาเสพติดครั้งแรกจากเพื่อน ร้อยละ 70 บอกว่าเพื่อนแนะนำให้รู้จักเพศศึกษา การใช้จ่ายครั้งแรกกระทำที่บ้านเพื่อนและเพื่อนแนะนำให้รู้จักยาเสพติดร้อยละ 40 ใช้จ่ายครั้งแรกเมื่ออยู่กับเพื่อนหลายคน ผู้ศึกษาเป็นผู้ที่หันไปหาเพื่อนเมื่อมีปัญหา

จากที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า นักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เด็กคบค้าสมาคมกับกลุ่มกับเพื่อนมากที่สุด เป็นวัยที่เด็กออกนอกบ้านมากกว่าปกติ และเป็นวัยที่เด็กกำลังต้องการเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งเกี่ยวกับตน เด็กจะไม่เรียนเฉพาะที่บ้านหรือโรงเรียน แต่จะเรียนหลายสิ่งหลายอย่างจากเพื่อนด้วย ดังนั้นเพื่อน การคบเพื่อน และสังคมวัยรุ่นในส่วนรวม จึงมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กวัยนี้เป็นอย่างมาก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการเลือกลักษณะของเพื่อนที่คบ เซอร์รอด (Horrocks 1946: 697-734) ทำการศึกษาพบว่า เพศชายจะเลือกเพื่อนที่ชอบช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือเข้าใจคนอื่น สุภาพอ่อนโยน ซื่อสัตย์ไม่เห็นแก่ตัว และควบคุมตัวเองได้ และมีแนวโน้มที่จะไม่ชอบเพื่อนที่ชอบแสดงออก หลอกลวงชอบรังแกข่มขู่ ชอบทะเลาะชอบริษยา ชอบเห็นแก่ตัว กตขี้บงคับขู่เข็ญผู้อื่นมากเกินไป หรือแสดงว่าขึ้นอยู่กับผู้อื่นมากเกินไปซึ่งถ้าเด็กชายคนใดก็ตามมีลักษณะตรงกับที่เพื่อนชอบจะได้รับรางวัลจากเพื่อนของเขา โดยจะได้รับรางวัลของนับถือจากเพื่อนของเขา และอนาคตาสี

และมิลเลอร์ (Anastasi and Miller 1949: 43-50) พบว่านักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นกลุ่มที่ชอบลักษณะของเพื่อนดังนี้คือ ทำทางเป็นมิตร
กริยามารยาทดี ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ชอบฟังและเล่าเรื่องตลกขบขัน และ
ซื่อสัตย์ต่อเพื่อน มีความแตกต่างบางอย่างในความชอบระหว่างฐานะเศรษฐกิจและ
สังคมที่สูงกว่าผู้ซึ่งวางแผนที่จะศึกษาต่อระดับวิทยาลัย และฐานะต่ำกว่าซึ่งจะไม่ศึกษา
ต่อ ผู้ที่เตรียมจะเข้าศึกษาต่อจะเลือกเพื่อนที่มีลักษณะดังนี้คือ เอาจริงเอาจัง ข้างพูด
มีความสามารถในคันกลีปและงานฝีมือ ทำงานอย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้น
ศรัทธาอย่างแรงกล้าในการทำงาน ส่วนพวกที่ไม่คิดที่จะศึกษาต่อ เขามักจะเลือก
เพื่อนที่มีลักษณะดังนี้ เป็นนักแข่งที่ดี เป็นนักกีฬา รูปร่างลำสัน อารมณ์ขัน เล่า
เรื่องขำขันเก่ง สะอาดเรียบร้อย สุขภาพแข็งแรง กระปรี้กระเปร่า

สำหรับการศึกษาและวิจัยในประเทศไทย มีผู้ทำการศึกษาดังนี้

นันทนา ตุงคะเสน (250๙ 59-61) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็น
ของเด็กวัยรุ่นเกี่ยวกับลักษณะของเพื่อนที่ชอบและไม่ชอบ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
ชายหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 200 คนเป็นนักเรียนชายจาก โรงเรียน
กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จำนวน 100 คน และนักเรียนหญิงจาก โรงเรียน
สตรีวิทยา จำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์
โดยใช้ร้อยละ พบว่าลักษณะของเพื่อนที่เด็กวัยรุ่นไทยทั้งชายและหญิงชอบตรงกันคือ
เพื่อนที่มีลักษณะเป็นมิตร เข้ากับเพื่อนได้และขยัน ลักษณะของเพื่อนที่เด็กวัยรุ่นชาย
ไม่ชอบคือ ทำทางไม่สุภาพ โกรธง่าย ลักษณะไม่เป็นมิตร ไม่สนใจสิ่งใดเลย
ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่มีความคิดริเริ่ม เข้ากับเพื่อนไม่ได้ ไม่มีความสำเร็จใน
การทำงานให้โรงเรียนและหมู่คณะ เกียจคร้าน มีความประพฤติไม่ดี ส่วน
ลักษณะของเพื่อนที่เด็กวัยรุ่นหญิงไม่ชอบคือ แต่งกายสกปรก โกรธง่าย ประพฤติด
ตนไม่สมกับวัย สนใจเพศตรงข้ามมากเกินไป เห็นแก่ตัว ไม่มีความคิดริเริ่ม
ไม่มีมารยาทในการเข้าสังคม ไม่มีความสำเร็จในการทำงานให้โรงเรียนและ
หมู่คณะ ไม่ตั้งใจเรียน และไม่เรียบร้อย

ดวงเดือน ไชยคำ (2513: 40-43) ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาที่มีเพื่อนมากที่สุด และที่ไม่มีเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียน
อยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียน 4 แห่ง ในจังหวัดพระนคร
จำนวน 160 คน เป็นนักเรียนชาย 109 คน และหญิง 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัยคือแบบทดสอบสังคมมิติ และแบบทดสอบที่คัดแปลงมาจาก Omnibus Personality
Inventory และใช้ t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลปรากฏว่า นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาที่มีเพื่อนมากที่สุด และที่ไม่มีเพื่อน มีบุคลิกลักษณะที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญ นักเรียนชายที่มีเพื่อนมากที่สุด แสดงลักษณะความซับซ้อน เป็นตัวของตัวเอง
มีแนวโน้มที่จะไม่เชื่อศาสนา ชอบแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด มากกว่านักเรียนหญิง
ที่มีเพื่อนมากที่สุด และยังแสดงลักษณะความเป็นชายสูงด้วย นักเรียนชายหญิงที่ไม่มีเพื่อน
มีบุคลิกลักษณะบางด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ นักเรียนหญิงที่ไม่มีเพื่อน แสดง
ลักษณะบุรภาพในตัวเอง มีระดับความกังวลใจต่ำ และชอบช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่านักเรียน
ชายที่ไม่มีเพื่อน แต่นักเรียนชายที่ไม่มีเพื่อน แสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดมากกว่า
นักเรียนหญิงที่ไม่มีเพื่อน นักเรียนชายที่มีเพื่อนมากที่สุด แสดงลักษณะที่มีแนวโน้มทาง
ทฤษฎี และชอบช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่านักเรียนชายที่ไม่มีเพื่อน

จากรายงานการวิจัยฉบับที่ 18 ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้า
เรื่องเด็ก เรื่อง " อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 720 คน พบว่าในเรื่องเกี่ยวกับ
ความสำคัญของเพื่อนที่มีลักษณะต่างๆกัน เด็กวัยรุ่นได้เรียงลำดับความสำคัญดังนี้คือ
เพื่อนที่มีความประพฤติดี เพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือดีและมีความสนใจตรงกัน เพื่อนที่
เรียนดี และเพื่อนที่มีฐานะดี ตามลำดับ ซึ่งผู้ตอบที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง
เศรษฐกิจดีนั้นเห็นความสำคัญของเพื่อนที่มีความประพฤติดี และมีความสนใจตรงกัน
มากกว่าผู้ตอบที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง และต่ำ สำหรับ
ผู้ตอบที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ให้ความสำคัญต่อเพื่อนที่มีฐานะดี
มากกว่าผู้ตอบที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและสูง

(ดวงเดือน พันธมนาวิน 2518: 70)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 เทียนจิตต์ จิตต์อารี (2519:79-80) ได้ทำการวิจัยเรื่องการคบเพื่อนของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตหญิงชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2519 จำนวน 255 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าถึงลักษณะของเพื่อนที่คบ ปัญหาที่เกิดจากการคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่นิยมคบเพื่อนที่มีลักษณะ 5 ลักษณะ เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ เพื่อนที่มีความประพฤติดี เพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือดี เพื่อนที่มีความสนใจตรงกัน เพื่อนที่เรียนดี และเพื่อนที่มีฐานะดี และนิสิตหญิงประสบปัญหาที่เกิดจากการคบเพื่อนเพศเดียวกันมากกว่าปัญหาที่เกิดจากการคบเพื่อนต่างกัน และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตหญิงไม่ทำให้ลักษณะของเพื่อนที่คบและปัญหาที่เกิดจากการคบเพื่อนแตกต่างกัน แต่เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสามตัว คือ ภูมิลำเนา ชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏว่า มีผลทำให้ลักษณะของเพื่อนที่คบและปัญหาที่เกิดจากการคบเพื่อนของนิสิตหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ เกียนาต (Guinouard 1962: 438-442) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับคะแนนความนิยมจากสังคมมิติ ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากเด็กในชั้น (Grade) 6, 7 และ 8 เป็นชาย 86 คน และ หญิง 80 คน ใช้แบบสังคมมิติแยกเด็กที่เป็นที่นิยมของเพื่อน กับเด็กที่ไม่เป็นที่นิยมของเพื่อน แล้วใช้แบบสอบถามบุคลิกภาพ (High-School Personality Questionnaire) เพื่อทดสอบบุคลิกภาพของเด็กที่เป็นที่นิยมของเพื่อน และบุคลิกภาพของเด็กที่ไม่เป็นที่นิยมของเพื่อน ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กที่ไม่เป็นที่นิยมของเพื่อนไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่ร่าเริง และไม่กระตือรือร้น ส่วนความแตกต่างระหว่างเพศนั้น ก็พบว่า เด็กผู้ชายมีลักษณะเยือกเย็น สุขุม ก้าวร้าว มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง ชอบผจญภัย ส่วนเด็กหญิงมีลักษณะที่ใจดี ชอบเข้าสังคม อ่อนไหวง่าย มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย และตื่นตัวง่าย

จากงานวิจัยดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะเลือกเพื่อนที่มีลักษณะต่างๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เพื่อนที่มีความประพฤติดี

เพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือดี เพื่อนที่มีความสนใจตรงกัน เพื่อนที่เรียนดี และเพื่อนที่มีฐานะดี สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการคบเพื่อนกับปัญหาพฤติกรรม มีผู้ทำการศึกษาไว้ดังจะกล่าวต่อไป

คองเกอร์ และ มิลเลอร์ (Conger and Miller 1966: 48-56) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของเด็กกระทำผิดกฎหมายกับเด็กปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กกระทำผิดกฎหมายชายจำนวน 384 คน และหญิงจำนวน 170 คน และเด็กปกติจำนวนเท่ากัน ทั้งสองกลุ่มเรียนในชั้นมัธยมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 13 ปีถึง 18 ปี มีระดับสติปัญญาและฐานะเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน ใช้แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality Test) และใช้มาตราส่วนประมาณค่าสำหรับวัดพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นชายที่กระทำผิดกฎหมายคบเพื่อนอย่างไม่จริงจัง มีเพื่อนน้อย มักชอบไปไหนคนเดียว ได้รับการยอมรับจากเพื่อนน้อย ชอบแสดงความก้าวร้าวกับเพื่อนที่โรงเรียน ปรับตัวเองเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ชอบมุ่งร้ายต่อผู้อื่น ไม่ตั้งใจเรียน มีผลการเรียนต่ำ ส่วนเด็กปกติมีเพื่อนมาก ชอบคบหาสมาคมกับผู้อื่น ไม่ชอบแสดงความก้าวร้าวต่อเพื่อน นอกจากนี้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียได้ ทั้งนี้จากการวิจัยถึงเรื่องการทุจริตทางการศึกษา Bonjean and Mc.Gee (1965: 125-137) ได้ศึกษาวิจัยจากนักศึกษาจำนวน 400 คน ครั้งหนึ่งจากสถาบันที่ใช้ระบบเกียรตินิยมของตนเอง อาศัยความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และอีกครั้งหนึ่งจากสถาบันที่ใช้วิธีควบคุมการสอบ ผลบางตอนพบว่า นักศึกษาจะละเมิดระบบการเรียนการสอนถ้า 1). เขาเข้าไปในสถาบันที่ใช้วิธีควบคุมการสอบ 2). ไม่เข้าใจระบบระเบียบของสถาบันการศึกษา 3). เขาเชื่อว่าเพื่อนเห็นด้วยกับการทุจริตทางวิชาการ

ส่วนงานวิจัยในประเทศไทย ดวงเดือน พันธุมนาวัน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง (2517) ได้ศึกษาอิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติวัยรุ่น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนวัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนที่มีความสนใจตรงกับตน นอกจากนั้นอิทธิพลของเพื่อนมีบทบาทต่อการปฏิบัติทั้งในแง่การยอมรับจากเพื่อน การยึดถือเป็นแบบฉบับ และความวิตกกังวลต่างๆ และจากเอกสารเผยแพร่ของกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กรมตำรวจ (2518) ได้รายงานว่ามีสาเหตุที่นักเรียนและเยาวชน มีพฤติกรรมในทาง

ประพฤตินไม่สมควรสืบเนื่องมาจากการคบเพื่อนที่เลว และแนะนำไปทางชั่ว เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง และจากการศึกษาของ สุพจน์ จักขุพิสัย (2521) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลกระทบต่อการประพฤตินไม่สมควรแก่สภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายจำนวน 360 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า นักเรียนที่ประพฤตินไม่สมควรแก่สภาพนักเรียน เป็นผู้ที่ยอมรับอิทธิพลจากเพื่อนในทางเลื่อมเลียมมาก

นอกจากนี้ปัญหาการติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการคบเพื่อน ในปี พ.ศ. 2514 ได้มีการศึกษาสภาพการติดยาเสพติดในประเทศไทยแล้วสรุปได้ว่า ผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 40 เป็นผู้ที่ถูกเพื่อนชักจูง (อรุณ เขาวนาศรัย 2514:60) และผลการสำรวจการติดยาของนักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนครในปีการศึกษา 2518 ของแผนกทดสอบและวิจัยก็ได้ข้อมูลสนับสนุนว่าสาเหตุของการติดยาเสพติดเป็นผลมาจากการอยากลอง เพราะเพื่อนแนะนำว่าติร้อยละ 94 (แผนกทดสอบวิจัยและสถิติวิทยาลัยครูสกลนคร 2518) สำหรับในปี พ.ศ. 2519 จากสถิติการติดยาของคนไข้โรงพยาบาลชัยภูมิ พบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดว่า เนื่องจากถูกเพื่อนชักชวนเป็นสาเหตุสำคัญอันดับสองรองจากอยากทดลอง (คณะกรรมการอำนวยการป้องกันและปราบปรามการติดยาเสพติดในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ 2520:93) และจากสถิติที่แสดงระดับการศึกษาของนักเรียนและนักศึกษาที่ติดยาเสพติด พบว่านักเรียนและนักศึกษาที่ติดยาเสพติดร้อยละ 35 เป็นผู้ที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เปรมจิต ชลวิที 2518)

เพียงใจ บุตรกรี (2524:69-77) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนชายที่บ้านกรูณา 150 คน และเยาวชนหญิงที่บ้านปราณี 150 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นการเลือกตอบ ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนชายและหญิงกระทำผิดในคดีลักทรัพย์มากที่สุดรองลงมาคือ กติยาเสพติด ในค่านองค์ประกอบเกี่ยวกับสังคม เยาวชนชายและหญิงที่กระทำผิดส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือและการใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการเที่ยวเตร่ เล่นการพนัน และดื่มเหล้า ก่อนกระทำผิดส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับเพื่อน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาจึงชอบปรึกษากับเพื่อนมากที่สุด

จากการวิจัยที่กล่าวข้างต้น ขอสรุปได้ว่า อิทธิพลของการคบเพื่อนมีความสัมพันธ์ต่อปัญหาพฤติกรรมของวัยรุ่น

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนกับสัมฤทธิผลทางการเรียน มีผู้วิจัยดังนี้

ฟาสต์ (Fast 1957: 59-64) ได้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตใน Ball State Teachers college เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวจากแบบสำรวจปัญหา (Mooney Problem Checklist) การยอมรับในหมู่เพื่อนจากการทำ "สังคมมิติ" และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าเมื่อถือเกณฑ์การแบ่งกลุ่ม นิสิตออกเป็นกลุ่มที่มีสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนสูง ปานกลาง และต่ำ จากคะแนนสังคมมิติแต่ละกลุ่มมีสัมฤทธิผลทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สเตเฟน (Stephen 1969: 1865-A) ที่ได้ทำการศึกษากับเด็กที่มีอุปสรรคในการฟังในชั้น (Grade) 4 โดยให้เด็กแต่ละคนเลือกเพื่อน 5 คน ในแต่ละสถานการณ์ คือ สถานการณ์ทำงาน พักผ่อน และนั่งด้วยกัน พบว่าสถานะสังคมในกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิผลทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับเด็กที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงจะมีสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนสูงด้วย

เบลทริช (Beltrich 1964: 507-513) ได้ทำการศึกษาด้วยวิธีทางสังคมมิติกับนักเรียนชั้น (Grade) 6 จากโรงเรียนซึ่งจัดชั้นเรียนตามความสามารถ จำนวน 86 คน และจากโรงเรียนซึ่งจัดชั้นเรียนแบบละความสามารรถ จำนวน 112 คน พบว่า ในจำนวนเพื่อนที่เด็กต่างคนต่างเลือกนั้น เด็กฉลาดจะเลือกเด็กฉลาดด้วยกัน เด็กอ่อนก็จะเลือกเด็กอ่อนด้วยกัน และในการแก้ปัญหาทางการเรียน เด็กจะไม่เลือกเด็กฉลาดให้ช่วยเหลือ แต่จะเลือกเพื่อนที่อยู่ข้างเคียง

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ทองพูล บุญอึ้ง (2516:55-56) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนกับสัมฤทธิผลทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 94 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 83 คน ในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่าสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิผลทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทั้งในระดับชั้นประถม

ปีที่ 7 และชั้นมัธยมปีที่ 3 และเมื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิผลทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่มีสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนสูงและต่ำ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนกับสัมฤทธิผลทางการเรียน พอสรุปได้ว่าส่วนใหญ่พบว่าสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิผลทางการเรียน นักเรียนที่มีสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนสูงจะมีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูง และผู้ที่มีสถานะทางสังคมในกลุ่มเพื่อนต่ำจะมีสัมฤทธิผลทางการเรียนต่ำด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนเป็นไปในทางอำนวยประโยชน์ต่อการเรียน

เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนในชั้นเรียนกับสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียนนั้น เดวิด (David 1971: 5789-A) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมากกว่ามีแนวโน้มที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุข เศษชัย (2506:437-439) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับตัวการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น 8 คน พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน เป็นตัวการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิผลทางการเรียนและ วัฒนา พุ่มเล็ก (2512:85) ได้ทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 232 คน รวมทั้งผู้ปกครองของนักเรียนด้วย โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นเรื่องบอกความแตกต่างของคะแนนสัมฤทธิผลทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และสอดคล้องกับการศึกษาหาสาเหตุของการสอบตกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่ง ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (2521: 87-90) ได้ทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่สอบตก 683 คน และครูประจำชั้นจำนวน 494 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การร้อยละ และ Z-test พบว่า สาเหตุของการสอบตกที่สำคัญสาเหตุหนึ่งมาจากสาเหตุเกี่ยวกับการคบเพื่อนและความสัมพันธ์กับเพื่อน และจากการศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ของ จริญญา วิรุทธรัตน์ (2521:89-93) ได้ผลเช่นเดียวกันคือ

การคบเพื่อนที่มีนิสัยไม่ดี เป็นสาเหตุหนึ่งของการออกกลางคัน

จากผลงานวิจัยที่กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การคบเพื่อนและความสัมพันธ์
ในหมู่เพื่อนมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

การใช้เวลาในแต่ละวัน

เวลาเป็นสิ่งที่มีความหมาย และมีความสำคัญต่อทุกคน ถ้ารู้จักใช้เวลา
อย่างถูกต้องและเหมาะสมจะนำมาซึ่งความสำเร็จก้าวหน้าในด้านต่างๆทั้งส่วนที่เกี่ยวข้อง
กับตนเองและสังคม และยังเป็นการลดปัญหาต่างๆด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาวัยรุ่น
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นระดับที่นักเรียนอยู่ในระยะวัยรุ่น ปัญหาวัยรุ่นที่เกิด
ขึ้นในทุกประเทศ เพราะเด็กวัยนี้ เป็นวัยที่มีความรู้สึกนึกคิดสับสน ไม่แน่ใจตนเอง
ไม่ค่อยมีความสุข มีอารมณ์รุนแรง ซักจูงง่าย มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางทัศนคติและ
พฤติกรรม (Hurlock 1959: 21) ซึ่งเป็นลักษณะที่แสดงถึงความแตกต่างจากการ
เป็นผู้ใหญ่ การแสดงออกต่างๆอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้แล้วแต่ความพอใจเท่านั้น
สถาบันที่ทำให้เด็กในวัยนี้ได้รับความรู้สึกปลอดภัย เชื่อถือได้และสามารถให้คำปรึกษา
แนะนำวิธีการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างถูกต้อง คือ บ้านกับโรงเรียน หรือพ่อแม่ผู้ปกครอง
กับครูนั่นเอง การชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องจะช่วยลดปัญหาวัยรุ่นได้ เพราะปัญหาส่วน
มากที่เกี่ยวกับวัยรุ่นมักมีต้นเหตุมาจากการใช้เวลาที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม เช่น
เล่นการพนัน มั่วสุม อันธพาล จีบเล่น ถ้าได้มีการแก้ไขโดยมีการชี้แนะแนวทาง
การใช้เวลาในแต่ละวันที่เหมาะสมให้กับนักเรียนเหล่านี้แล้วปัญหาต่างๆก็จะลดน้อยลงได้

การติดยาเสพติดในหมู่วัยรุ่นเมืองไทยมีหลายสาเหตุ ที่สำคัญคือ การใช้
เวลาว่างโดยการคบค้าสมาคมกับเพื่อนในโรงเรียนและเพื่อนแถวละแวกบ้าน หรือ
แหล่งมั่วสุมต่างๆ เช่น ตามโรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า ร้านกาแฟ เชียงสะพาน
หอพัก และบ้านเพื่อน (จรัส-สุวรรณเวลา-2521:8และ16) สาเหตุสำคัญอีก
ประการหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติด คือ สภาพแวดล้อมซึ่งมีสาเหตุมาจากการเกิด
ความกดดันในครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ และการตอบสนองต่อความเครียด
หรือความกดดันของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน บางคนก็หนีต่อสู้ แต่บางคนก็ยอมแพ้หนีเข้า

หายาเสพติด ฉะนั้นในการแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายๆ ฝ่าย คือ จากพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูเป็นสำคัญ เพื่อนและชุมชนรอบลงมา โดยใช้วิธีการกระตุ้นเด็กในเรื่องของการรู้จักหน้าที่ เคารพครู อาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครอง วางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใ้เหตุผลและวิจารณ์ในการตัดสินใจต่างๆ แก่ปัญหาครอบครัวและการเรียนด้วยการไตร่ตรอง หาเหตุผล ปรึกษาคู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสุดท้ายคือการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522:6-8)

นอกจากนี้การรู้จักใช้เวลาทุกๆ นาทีให้เป็นประโยชน์ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตและกลายเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงได้ ดังที่ บิล เดล (พรเทพ) ครีนดูล่า (2526:45-48) ได้ยกตัวอย่างไว้ดังนี้ ราช วาลโด เอเมอร์สัน นักปรัชญา กวี และนักเขียนของประเทศสหรัฐอเมริกา เขาได้กล่าวไว้ว่า "เวลาที่อุทิศเพื่อการศึกษา ไม่จัดว่าเป็นเวลาที่เสียไปโดยเปล่าประโยชน์" ลีโอ ตอลสตอย นักเขียนชาวโซเวียต ได้มีการจัดตารางเวลาในแต่ละวันและปฏิบัติตามนั้น พระราชาเฮนรีที่ 4 ทรงเห็นความสำคัญของเวลาและกล่าวไว้ว่า "อย่าถ่วงเวลาการชักเข้ามีที่หมายที่อันตราย" และเคล คาร์เนกี นักเขียนและนักปรัชญาชาวสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงความสำเร็จที่สั้นที่สุดในโลก คือ "จงลงมือทำเดี๋ยวนี้"

สรุปได้ว่า การใช้เวลานั้นเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจที่จะศึกษาอย่างยิ่ง เพราะมีส่วนทำให้บุคคลประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินชีวิตได้ บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่มีตารางเวลา และใช้เวลาทุกนาทีอย่างมีค่า ดังคำพังเพยที่กล่าวว่า "เวลาและสายน้ำไม่คอยใคร"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เฮอร์ล็อก (Hurlock 1949: 249-288) ได้กล่าวถึงผลการสำรวจ เด็กมัธยมศึกษาตอนปลายของฮิกส์ และเฮย์ (Hicks and Hayes) ในปี ค.ศ.1938 พบว่า ในวันที่เด็กต้องไปโรงเรียน เด็กจะใช้เวลาที่อยู่บ้านไปในด้านการฟังวิทยุ อ่านหนังสือ และศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียน ส่วนเวลาที่ออกไปนอกบ้าน มักจะไปหาเพื่อน ไปดูภาพยนตร์ ดูกีฬา เด็กชายร้อยละ 42 เด็กหญิงร้อยละ 18 สนใจบาสเกตบอล เด็กชายร้อยละ 14 เด็กหญิงร้อยละ 17 สนใจการเล่นเทนนิส เด็กชายร้อยละ 53 สนใจการเล่นฟุตบอล ในขณะที่เด็กหญิงไม่สนใจการเล่นฟุตบอล ผลการศึกษาของเบลล์ (Bell) ในปี ค.ศ.1939 พบว่า เด็กหญิงใช้เวลาว่างไปในด้านอ่านหนังสือมากที่สุด รองลงไปที่ การทำงานอดิเรก ดูภาพยนตร์ เล่นกีฬา และฟังวิทยุ เด็กชายใช้เวลาว่างไปในด้านเล่นกีฬามากที่สุด รองลงมาคือ อ่านหนังสือ ไปเที่ยวกับเพื่อน ดูภาพยนตร์ ทำงานอดิเรก และฟังวิทยุ ซัลเลนเจอร์ (Sullenger) ได้ทำการศึกษาเด็กชั้น (Grade) 11 ในปี ค.ศ.1938 พบว่า เด็กชายร้อยละ 91.6 และเด็กหญิงร้อยละ 87.4 ไปชมการแข่งขันกีฬาของโรงเรียน และในชั้น (Grade) 12 เด็กชายร้อยละ 87.6 เด็กหญิงร้อยละ 84.6 ไปชมการแข่งขันกีฬาที่โรงเรียน

มัลม (Malm 1952) ได้สรุปการใช้เวลาของนักเรียนว่า ขณะที่อยู่บ้าน ส่วนใหญ่เด็กจะใช้เวลาในด้านกีฬา รองลงมาคือ การอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ เล่นดนตรี ส่งหนังสือพิมพ์ เด็กอายุ 16-18 ปี เด็กชายร้อยละ 59 เด็กหญิงร้อยละ 13 ใช้เวลาว่างในด้านการเล่นกีฬา เด็กหญิงเกือบทั้งหมดช่วยทำงานบ้าน เด็กมากกว่าร้อยละ 90 ใช้เวลาในการฟังวิทยุสัปดาห์ละ 7-8 ชั่วโมง เด็กชายร้อยละ 67 เด็กหญิงร้อยละ 72 ไปชมภาพยนตร์ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ เด็กวัยรุ่นตอนปลายใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร หรืออ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลินมากกว่าครั้งละครึ่งชั่วโมง

มาร์ตินสัน (Martinson 1960: 60) สำรวจเด็กนักเรียนวัยรุ่นไทย เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในวันหนึ่งๆ พบว่าในสัปดาห์หนึ่งมี 168 ชั่วโมง นักเรียนใช้เวลาว่างในการนอนเสีย 56 ชั่วโมง ในการเข้าชั้นเรียนที่โรงเรียนตามปกติ

25 ชั่วโมง ที่เหลือเป็นเวลาที่จะใช้รับประทานอาหาร ทำกิจกรรมประจำวัน พบปะเพื่อนฝูง และหาความเพลิดเพลิน ต่อมาในปี ค.ศ. 1969 กอดเบย์ และปากเกอร์ (Codbey and Parker 1969: 81) ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การว่ายน้ำ การดูภาพยนตร์ การตกปลา และการปิกนิก เป็นกิจกรรมที่ได้รับความสนใจจากสมาชิกในครอบครัวอเมริกันเป็นจำนวนมาก การเล่นเกมสกีที่ใช้ลูกบอล และการล่าสัตว์เป็นกิจกรรมสำหรับพ่อและลูกชาย ในขณะที่แม่และลูกสาวชอบไปเดินซื้อของ หรือทำครัวด้วยกัน

สำหรับในประเทศไทย มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลาของนักเรียนไว้มากพอสมควร อาทิเช่น

กัทรินทร์ อินทรมานะ (2511: 56-58) ได้สำรวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2510 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างมา 300 คน จากโรงเรียนรัฐบาลชาย 1 แห่ง โรงเรียนรัฐบาลหญิง 1 แห่ง โรงเรียนราษฎร์แบบสหศึกษา 2 แห่ง เป็นนักเรียนชาย 120 คน หญิง 150 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนทั้งชายและหญิงใช้เวลาไม่แตกต่างกันมากนัก นักเรียนใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนวันละ 7 ชั่วโมง นักเรียนหญิงช่วยทำงานบ้านมากกว่านักเรียนชาย และสรุปว่าทั้งนักเรียนชายและหญิง ยังใช้เวลาไม่ค่อยเหมาะสมและยังไม่ได้รับประโยชน์จากการใช้เวลาเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด คำนานจิตร์ (2511: 60-63) ได้สำรวจการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2511 จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย 61 คน หญิง 59 คน จากโรงเรียนรัฐบาล 2 แห่ง และโรงเรียนราษฎร์ 2 แห่ง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบ ผลการวิจัยพบว่าในวันหนึ่งๆนักเรียนหญิงและชายใช้เวลาว่างไม่แตกต่างกันมากนัก ใช้เวลาอยู่โรงเรียนวันละ 6 ชั่วโมง 56 นาที ใช้เวลาเดินทางไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียนวันละ 40 นาที นักเรียนชายชอบอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่านักเรียนหญิง แต่นักเรียนหญิงทำกิจกรรมอื่นคือทำการบ้าน และทบทวนบทเรียนมากกว่านักเรียนชาย ก่อนเข้าห้องเรียนนักเรียนส่วนใหญ่จะใช้เวลาพูดคุยกันมากที่สุด รองลงมาคือ ทำการบ้าน มีเฉพาะนักเรียนชายเท่านั้นที่ใช้เวลาตอนเช้ารับประทานอาหารเช้าที่โรงเรียน นักเรียนชาย-หญิงไม่ค่อยดูหนังสืออย่างจริงจัง คือเฉลี่ยวันละประมาณ 34 นาที นักเรียนหญิงใช้เวลาช่วย

งานบ้านมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนชายและหญิงสนใจฟังเพลงมากที่สุด งานอดิเรกที่สนใจมากที่สุด คือ การอ่านหนังสือ รองลงมา นักเรียนสนใจการเล่นกีฬา ฟังดนตรี ดูภาพยนตร์ ส่วนนักเรียนหญิงสนใจการทำครัว เย็บปัก การบริหารร่างกาย และการวาดภาพ การใช้เวลานอกบ้านในวันหยุดนักเรียนไม่ค่อยได้ออกนอกบ้านบ่อยนัก นักเรียนชายชอบออกนอกบ้านมากกว่านักเรียนหญิงและสรุปว่านักเรียนชายหญิงใช้เวลาในด้านการศึกษาและสนใจในด้านกีฬาน้อยมาก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 มัทรี จันทรละออ (2514: 31-33) ทำวิจัยเรื่องการใช้เวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมแบบประสม ปีการศึกษา 2514 ในจังหวัดพระนคร โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัยชั้นละ 70 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 210 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชาย - หญิง ใช้เวลาไม่แตกต่างกันมากนัก นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่ที่บ้าน ใช้เวลานอนวันละประมาณ 7 ถึง 8 ชั่วโมง อยู่โรงเรียนวันละ 8 ชั่วโมง รวมเวลาเรียนด้วย การใช้เวลาที่โรงเรียนนักเรียนพูดคุยหยอกล้อกับเพื่อนมากที่สุด นักเรียนส่วนมากกลับบ้านทันทีหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว งานอดิเรกในเวลาว่างนักเรียนชายชอบดูโทรทัศน์ รองลงมา คือ ฟังเพลง หรือร้องเพลง อ่านหนังสือ - เล่นกีฬา นักเรียนหญิงสนใจฟังเพลง รองลงมาคือ ดูโทรทัศน์ พร้อมทั้งสรุปว่านักเรียนชายและหญิงยังใช้เวลาไม่ค่อยเหมาะสมและยังไม่ได้รับประโยชน์จากการใช้เวลาว่างเท่าที่ควร และนักเรียนหญิงยังสนใจด้านกีฬาน้อยมาก

สำหรับการใช้เวลาว่าง ผลการวิจัย พุทธิสิทธ์ (2517: 35-36) ได้ทำการสำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ปีการศึกษา 2517 โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจำนวน 270 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากรับประทานอาหารเช้าที่บ้าน ไม่ต้องช่วยทำงานบ้านเลยในการใช้เวลาว่างที่โรงเรียนส่วนใหญ่พูดคุยหยอกล้อกับเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือ รับประทานอาหารเช้าและขนมทบทวนบทเรียนและทำการบ้าน ใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนวันละ 7 ถึง 8 ชั่วโมง นักเรียนใช้เวลาในการดูหนังสือน้อยมากในวันหยุด ดูโทรทัศน์ และฟังวิทยุมากที่สุด รองลงมา คือ ทำการบ้าน ดูภาพยนตร์ และสรุปว่านักเรียนยังใช้เวลาว่าง

ไม่เหมาะสม และสนใจด้านกีฬาน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิ -
 สุวรรณสว่าง (2517: 42-44) ที่สำรวจการใช้เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ตอนต้นโรงเรียนสมถวิล ราชดำริ โดยใช้แบบสอบถามไปยังนักเรียนหญิงจำนวน 348
 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนยังใช้เวลาว่างไม่ถูกต้องและยังไม่ให้ความสนใจทางด้านกีฬา
 และในปี 2519 เสาวณี สุขตระกูลเวช (2519: 8 และ 40-46) ได้ศึกษาการใช้
 เวลาว่างของนักเรียนมัธยมตอนต้นโรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร พ.ศ.2519 โดยใช้
 แบบสอบถามไปยังนักเรียน 150 คน เป็นชาย 70 คน และหญิง 80 คน ได้ผลสรุป
 เช่นเดียวกัน คือ นักเรียนยังใช้เวลาไม่เหมาะสมนัก

ในปี 2521 ดวงใจ สิทธิไชย (2521: 104) ได้ทำการศึกษาการใช้
 เวลาว่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 882 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์
 ข้อมูลใช้ t -test, F -test และ q -statistic และการหาค่าความถี่ ผลการวิจัยพบว่า
 นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่างกันใช้เวลาว่างในด้านการเรียน ช่วยทำงานบ้าน
 เล่นกีฬา และอ่านหนังสือแตกต่างกัน นักเรียนเลือกใช้เวลาว่างในด้านต่าง ๆ เรียง -
 ลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ชมภาพยนตร์ เล่นดนตรี หารายได้
 พิเศษ งานอดิเรก และทัศนศึกษา โดยการเลือกรายการต่างๆในแต่ละด้านนั้นไม่ขึ้นกับ
 เพศ ระบบเวลาเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โกเมศ จันทรเกษ (2522: 86-90) ได้ศึกษาการใช้เวลาว่างของนักเรียนสอง
 ผลักระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มประชากรสุ่มจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่
 เรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนสองผลัดทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 13 โรงเรียน จำนวน
 944 คน ใช้แบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงร้อยละ
 ทดสอบค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) และเปรียบเทียบน้ำหนักการใช้เวลาว่างโดยการทดสอบ
 ค่าที (t -test) สรุปว่า นักเรียนสองผลัดใช้เวลาว่างทำกิจกรรมแต่ละระดับทุกกิจกรรม
 ไม่เท่ากัน ส่วนใหญ่ทำงานบ้านโดยซักผ้า รีดเสื้อผ้า ทำความสะอาดบ้าน ล้างภาชนะและ
 หุงหาอาหาร ขณะอยู่ที่บ้าน นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างด้านการเรียนโดย ทำการบ้าน
 และทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้ว ทักม่อนหย่อนใจด้วยการฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์
 วารสารหรือหนังสืออ่านเล่น ดูโทรทัศน์ ร้องเพลง ขณะอยู่ที่โรงเรียนใช้เวลาว่างด้าน

การเรียนโดยทำที่บ้านหรืองานที่อาจารย์มอบหมายและเข้าห้องสมุด ไม่ค่อยเล่นกีฬาเกือบทุกประเภท ส่วนใหญ่คุยกันเรื่องเรียนต่อ ชาวที่น่าสนใจ บทเรียน การประกอบอาชีพ เพลงและดนตรี ในวันหยุดส่วนใหญ่ฟังวิทยุมากกว่าปกติ และในปีต่อมา วาสนา ฤกษ์อภิสิทธิ์ (2523: 96-99) ได้ทำการศึกษาการใช้เวลาว่างของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง 540 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่นักเรียนสนใจและทำมากที่สุดในเวลาว่าง คือ กิจกรรมบันเทิง รองลงมาคือ กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมการอ่านหนังสือ นักเรียนใช้เวลาส่วนมากที่โรงเรียนโดยเข้าร่วมกิจกรรมที่ต้นศึกษาและกีฬา กิจกรรมที่นักเรียนทำมากที่สุดหลังโรงเรียนเลิก คือ การพูดคุยกับเพื่อน นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงและนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชนมีความสนใจในกิจกรรมในเวลาว่างไม่แตกต่างกัน และนักเรียนใช้เวลาว่างนอกเวลาเรียนไม่แตกต่างกัน

ประพัฒน์ ลักษณพิสุทธิ์ และ อรรวรรณ ศิริรัตนพิริยะ (2524: 73-77) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้เวลาว่างและกิจกรรมสันทนาการของประชากรกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 500 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 ถึง 35 ปี พบว่า ค่าเฉลี่ยของการใช้เวลาเพื่อดำรงชีวิตในแต่ละวัน คือ นอน 7-8 ชั่วโมง ทำงานหรือไปโรงเรียน 8.3 ชั่วโมง ทำงานบ้าน 2.9 ชั่วโมง ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม 1.8 ชั่วโมง และอื่น ๆ 1.1 ชั่วโมง ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ส่วนใหญ่มีเวลาว่างน้อยกว่า 5 ชั่วโมง แต่ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ส่วนใหญ่มีเวลาว่างประมาณ 6-10 ชั่วโมง กิจกรรมสันทนาการที่กระทำมากที่สุด คือ การดูโทรทัศน์ รองลงมา คือ ฟังวิทยุ ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุด

จากผลการศึกษาและวิจัยที่ผ่านมาพอจะสรุปได้ว่า การใช้เวลาของนักเรียนยังไม่ค่อยเหมาะสมและไม่ได้รับประโยชน์จากการใช้เวลาว่างเท่าที่ควร ให้ความสนใจในด้านการเรียนและด้านกีฬาน้อยมาก นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์และฟังวิทยุมากที่สุด

เกี่ยวกับการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน

มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังนี้

ฮัมเฟรี (Humphery 1960: 125-131) ได้ทำการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการร่วมกิจกรรมนอกโรงเรียนกับสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชายหญิงจำนวน 600 คนรวมทั้งผู้ปกครองและเจ้าของโรงเรียน ด้วย นักเรียนที่เลือกเป็นนักเรียนชั้น (Grade) 5 จาก 8 โรงเรียน ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจเท่าเทียมกัน โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ปกครองส่วนมากเห็นว่า เด็กที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมนอกโรงเรียนค่อนข้างสูงมาก คือ การอ่านหนังสือ ฟิล์ม และสังคม ในขณะที่เด็กที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนต่ำก็ใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมเหมือนกัน แต่เป็นกิจกรรมในการดูโทรทัศน์ ร้องเพลง และเล่นเกมต่างๆ

คลีเมน (Clemens 1983: 2216-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดูโทรทัศน์กับสัมฤทธิผลทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น (Grade) 5, 8 และ 11 โดยใช้แบบประเมินคุณภาพทางการศึกษาของเพนซิลวาเนีย (Pennsylvania Educational Quality Assessment) ผลการศึกษาพบว่า เวลาที่ดูโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมฤทธิผลทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิผลทางการเรียนลดลงเมื่อนักเรียนดูโทรทัศน์ 5 ชั่วโมง หรือมากกว่า 5 ชั่วโมงต่อวัน นักเรียนชั้น (Grade) 8 และ 11 ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์แตกต่างกันมากที่สุด และนักเรียนผิวดำที่อยู่ชุมชนและมีฐานะเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์วันละหลายชั่วโมง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ กูดวิน (Goodwin 1983: 2835-A) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิผลทางการเรียนกับเวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ ระหว่างนักเรียนชั้น (Grade) 10 และ 12 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา จำนวน 43,000 คน โดยดูสัมฤทธิผลทางการเรียนจากคะแนนมาตรฐานด้านการอ่าน และคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนได้ ใช้ Multiple linear Regression ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลปรากฏว่า จำนวนเวลาที่เพิ่มขึ้นในการดูโทรทัศน์เป็นตัวทำนายที่มีนัยสำคัญทางสถิติของนักเรียนที่มีสัมฤทธิผลทางการเรียนต่ำ

สำหรับการวิจัยในประเทศไทย ได้มีผู้ให้ความสนใจและทำการศึกษาเรื่อง

นี้ไว้ ดังนี้

พรรลัย เทพลักษณะเลขา (2507: 58-59) ได้ทำการศึกษาความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีต่อรายการโทรทัศน์ในปี 2506 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 ของ 5 โรงเรียนในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวน 500 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชอบใช้เวลาว่างในการฟังวิทยุและโทรทัศน์มากที่สุด นักเรียนชายชอบดูโทรทัศน์มากกว่านักเรียนหญิง รายการที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ รายการภาพยนตร์โทรทัศน์ประเภท โดyal การ์ตูน และภาพยนตร์ไทย ส่วนมากนักเรียนจะดูโทรทัศน์หลังจากทำการบ้านเสร็จแล้ว ผลของการดูโทรทัศน์ คือ ได้รับความรู้ และเป็นการพักผ่อน ผลเสีย คือ ทำให้เสียเวลาในการดูหนังสือ อดนอน และสุขภาพเสื่อมโทรม

ภัทรบุรี ประยูรเกียรติ (2520: 33-36) ได้ทำการวิจัยอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ภาคหัวค่ำต่อการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ในกรุงเทพฯ จำนวน 900 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนเหล่านี้มีความเห็นว่ารายการโทรทัศน์สนองจุดประสงค์ในด้านความบันเทิงมากกว่าเพื่อความรู้อ ความคิด และข่าวสาร นักเรียนส่วนใหญ่ชอบดูโทรทัศน์มากกว่าการอ่านหนังสือ แต่ก็มีความคิดเห็นว่าการชมโทรทัศน์มีผลกระทบให้อ่านหนังสือมากขึ้น หนังสือที่อ่านเนื่องจากผลของการดูโทรทัศน์สำหรับนักเรียนชาย ได้แก่ หนังสือสารคดี รองลงมาคือ นวนิยาย หนังสือพิมพ์ และแบบเรียน ส่วนนักเรียนหญิง สิ่งพิมพ์ที่ไปอ่านต่อ ได้แก่ นวนิยาย รองลงมา คือ หนังสือสารคดี หนังสือพิมพ์ และแบบเรียน

พรรณี กิจจาวิทย (2524: 63-67) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนปทุมคงคา 100 คน และโรงเรียนสาธิตนำผึ้ง 100 คน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการชมโทรทัศน์ทั่วไปของนักเรียนชายและหญิงคล้ายคลึงกัน รายการที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ รายการบันเทิง นักเรียนส่วนมากเลือกชมรายการโทรทัศน์ตามความสนใจของตนเอง และนักเรียนส่วนใหญ่

คิดว่าการชมโทรทัศน์ไม่ได้ทำให้เสียการเรียน ซึ่งขัดแย้งกับบทความของสิรินพรรณ (2525: 8) ที่อ้างถึงบทความในหนังสือพิมพ์ซีแอตเทิลไทมส์ ประจำเดือนพฤษภาคม 1982 ว่า เด็กที่ดูทีวีมากที่สุดจะมีผลการเรียนแย่มากที่สุด เพราะเด็กเคยชินกับภาพเคลื่อนไหวที่เราความสนใจอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งมีแต่เรื่องที่น่าตื่นเต้นยิ่งกว่ากิจกรรมทางสมอง เมื่อเด็กเรียนกับครูในชั้นเรียน เด็กจะเบื่อเร็ว เพราะไม่มีสิ่งเร้าความสนใจอย่างโทรทัศน์ นอกจากนั้นการดูโทรทัศน์มากๆจะทำให้เด็กรับการเรียนรู้น้อยลง เนื่องจากเวลาที่เราดูโทรทัศน์นั้นสมองของคนเราจะอยู่ในสถานะคล้ายๆเวลาใกล้หลับ การเรียนรู้อันจะช่วยในการพัฒนาสมองจึงลดลง

จากการวิจัยอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อการศึกษาพอสรุปได้ว่า การดูโทรทัศน์มีทั้งผลดีผลเสียต่อการเรียนของนักเรียน ผลดีก็คือ ทำให้ได้รับความรู้ มีการสังคมกับเพื่อนที่อื่น และ เป็นการพักผ่อน ส่วนผลเสียคือ ทำให้เสียเวลาในการดูหนังสือและทำงานบ้าน ออกนอนทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม มีการเลียนแบบบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ดีและเห็นว่าการต่อสู้กันเป็นเรื่องธรรมดา

นอกจากนี้ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการเรียนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

เวลาที่ใช้ในการเรียน เป็นเวลาที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนหรือทำงานต่างๆอย่างจริงจัง "ยิ่งผู้เรียนใช้เวลาที่ต้องการในการเรียนรู้นานเท่าใด ก็ยิ่งเรียนได้มากขึ้น นั่นคือมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนน้อย ก็จะได้เรียนได้น้อยและผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่า" (Boonruangrutana 1978:18) ถ้านักเรียนสองคนอยู่ในชั้นเดียวกัน คนหนึ่งใช้เวลาเรียนอย่างจริงจังประมาณร้อยละ 90 ของชั่วโมงที่เรียน ขณะที่อีกคนหนึ่งใช้เวลาอย่างจริงจังเพียงร้อยละ 30 ของชั่วโมงที่เรียนแล้ว ก็จะเกิดความแตกต่างในการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสอง ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (Boonruangrutana 1980: 382)

ออสเตอร์ (Ooster 1959: 50-62) ได้ศึกษากับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สรุปผลได้ว่า ความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์ และวารสารของสมาชิกใน

ครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แอชเวิร์ธ (Asworth 1964: 3224- A) ซึ่งศึกษากับนักเรียนชั้น (Grade) 5 และ 6 จำนวน 130 คน โดยใช้แบบสอบถามผู้ปกครอง ครู นักเรียน และพยาบาลพบว่า โอกาสของนักเรียนที่อ่านหนังสือที่มีคุณค่าและการที่ตนاجرทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย